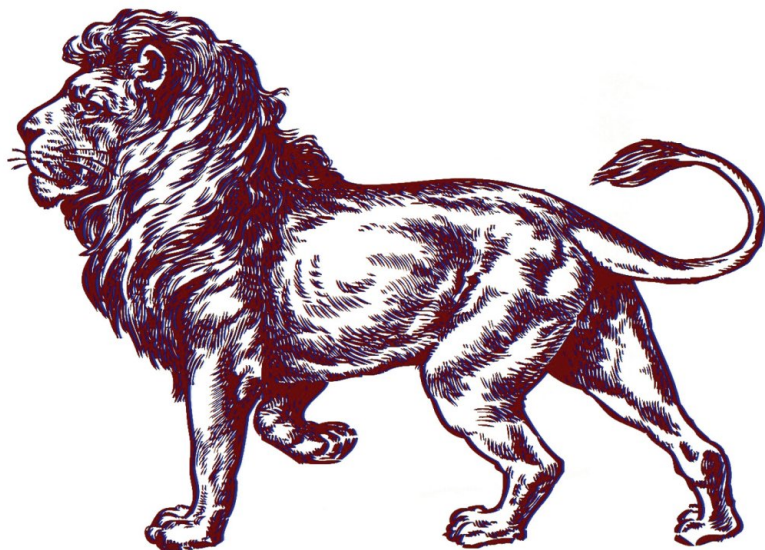

Městská knihovna v Praze

Nové překlady z Victora Huga

Jaroslav Vrchlický

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Nové překlady z Victora Huga

Jaroslav Vrchlický

Znění tohoto textu vychází z díla [Nové překlady z Victora Huga](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nákladem J. Otty v roce 1901. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Jaroslav Vrchlický: Nové překlady z Victora Huga), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 11. 2017.

OBSAH

Předmluva	9
I. Z ód a balad.....	12
Mojžíš na Nilu.....	13
Babička.....	17
II. Z Orientalů.....	19
Oheň nebes	20
I.....	20
II.....	20
III.	21
IV.....	22
V.....	23
VI.....	24
VII.....	26
VIII.....	27
IX.....	31
X.....	31
XI.....	32
Hlavy serailu	33
I.....	33
II.....	34
III.	35
IV.....	36
V.....	39
VI.....	41
Mufti svolává k válce	42
Píseň piratů.....	43
Ztracená bitva	45
Strž.....	49
Sara v lázni	50

Čekání.....	55
Přání.....	56
Prokletí.....	59
Kusy hada.....	60
Rusá Nourmahal.....	62
Sultán Achmet.....	64
Snění.....	65
Ekstase	66
Závoj.....	67
Bounaberdi.....	69
III. Z listu podzimních	71
Mladé ženě.....	72
Trapistovi v Mailleraye	73
IV. Ze zpěvů soumraku	74
Genius	75
Přání.....	76
V. Ze září a stínů	77
Psáno na tabuli okna Flamského.....	78
Červnové noci.....	79
Verše	81
Básníkovi.....	82
Na kytaru.....	84
VI. Z kontemplací	88
Své dceři	89
Idyla.....	91
Stará píseň z mladých dnů.....	92
Píseň.....	94
Píseň.....	95
Nač myslili dva jezdci v lese	96
Dětství	98
Quia pulvis es	99

Psáno pod krucifix.....	100
Bůh.....	101
Bůh (<i>jiný překlad</i>)	102
Náboženství	103
<i>Rybáři zaplativ, jenž cestou svou šel dál</i>	104
15. února 1843.....	105
Mé dvě dcery.....	106
Veni, vidi, vixi	107
Andělům, již nás nevidí	109
Klepaje na jedny dveře	110
Večer	112
Večer (<i>jiný překlad</i>).....	113
VII. Z pokut.....	114
On se smál.....	115
Včely pláště císařského	116
Píseň.....	118
VIII. Z legendy věků	119
Cid a hrom.....	120
Ferdousi.....	121
IX. Z děsného roku.....	122
Na valech pařížských před nocí.....	123
X. Z celé lyry	124
To já jsem!.....	125
Sloky.....	126
Tanečníci	127
Odkaz	128
Stáří	129
Na Guernsey	130
<i>V tu chvíli, kdy se slunce skrývá</i>	131
<i>Dnem bloudím propasti a mořem dum</i>	133

XI. Ze čtyř větrů ducha.....	134
Před bojem	135
Pomluva	136
Krásné ženy.....	137
Ave dea, moriturus te salutat.....	138
Královna Victorie.....	139
XII. Z umění býti dědečkem.....	140
Odletlým duším	141
Z legendy věků	143
Epopěj lva	144
Zpěv I.	144
Zpěv II.....	147
Zpěv III.	149
Zpěv IV.....	154

Předmluva

K svým dosud vytištěným překladům z básní Victora Huga připojuji tuto knihu poslední. Zahájil jsem literární dráhu svou roku 1874 prvním výběrem z básní Hugových, pokračoval jsem v něm v „Poesii francouzské nové doby“ 1878, v „Nových básních V. Huga“, 1882 vydaných, dále v „Moderních básnících francouzských“, druhé své antologii francouzské lyriky a pak ještě v knize překladů „Z cizích Parnassů“ 1894.

Měl jsem původně v úmyslu sestaviti s básněmi, jichž překlady vznikly od roku 1874 až do doby dnešní, všecky v jednu velkou antologii z V. Huga sestavenou chronologicky dle jeho sbírek básnických. Ale tu se okázalo, jak málo se u nás čte velká poesie. Ani první můj výběr z Huga před 25 lety Vydaný v bývalé „Světové poesii“ není posud rozebrán, neřku-li pak pozdější Ottův! Z antologií ostatních jsem nechtěl kusy přebírat, jsouť součástkami oněch publikací a dosti závažnými, a tak nezbylo nic, než vydati tuto novou řadu překladů (od 1894-1900) o sobě.

Knihou tou zavírám vůbec své překlady z Huga. Vše chce konečně býti zúčtováno a uzavřeno před koncem.

Kniha tato obsahuje další výběr z knih mistrových. Jen menší čísla byla v časopisech otištěna, většina povstala v době poslední.

Překládal jsem ještě víc, než tu je podáno, ale mnohé jsem založil a ztratil dobou, jiné opět nedokončil a odložil, jiné konečně nespokojen s prvním překladem znova překládal. Tak se stalo, že zde otiskuji druhý překlad básně „Ó kéž jest vždycky mnou tvá duše naplněn“ (Básně V. H. 1874 str. 115), pak druhý překlad básně v „Moderních básnících francouzských“ nadepsané „Vyhnanec“ (str. 244). Znova jsem přeložil jednu ze ztracených z „Contemplací“ (Kdys jedinou pochmurný, prorocký, velký kmet) a pak jsem na mnohých místech předělal překlad básně „Na kytaru“ (Pěl Gastibelza, muž ten s karabinou), který v první sbírce (str. 76) mých překladů, z Huga dnes již mne neuspokojoval. Čtenář

aspoň vidí, že takové překlady jsou místy těžkou klopotnou prací, ustavičným pilováním a při tom prací naprosto nevděčnou.

Ale buďsi! Vím, co vděčím V. Hugovi v rozvoji své skromné vlohy, a tyto překlady jsou jen malou splátkou tohoto dluhu. Podávám i zde jen to, co a jak jsem to dovedl bez pretensí, bez naděje, že to dojde ohlasu. Na to jsem již příliš zvykl u nás.

V Praze, dne 5. listopadu 1900

J. V.

Příteli
Jaromíru Boreckému

J. V.

Dne 26. února 1891

I.

Z ód a balad

Mojžíš na Nilu

V tom čase dcera Faraonova šla k řece,
by se vykoukala provázena svými družkami,
které kráčely podál břehu řeky.
— *Exodus*

Ted' v ranním úsvitu svěžejší voda splývá,
ó sestry, pojd'te již! Zvěř doma odpočívá,
břeh v samotu se tají;
jen Memphis ozývá se hluky zmatenými;
ted' v nevinný náš ples pod stromy ztemnělými
jen svity zory hrají.

V paláci otcovském co skvostů nakupeno!
Tím květným břehem víc mé oko okouzleno
než zlatým bassinem neb z porfyru,
ty ptácat prozpěvy líp moje ucho baví,
nad vzácná kadidla, jež u nás tam se taví,
mně milejší jsou vánky zefýru.

Je vlna čistá tak a nebe plné jasu,
ó nechte na keřích průsvitných vašich pasů
ten čistý azur pláti!
Můj vínek sejměte, žárlivý závoj dolů,
chci s vámi, sestry mé, na řadrech proudů spolu
při šepotu vln láškovati!

Ó spěšme!... V jitra mlhách co jeví se tu zoru?
Co vidím? Pohled'te, vzdáleném na obzoru...
ó plaché dívky, k čemu taký strach?

to jistě, dívky, tam hnán rvavou vlnou k moři
peň palmy ze hlubin se dálných pouští noří,
chce starých pyramid snad vidět práh?

Lze věřit zrakům svým, co zřím, co dí tu slova?
To škeble Iridy či loď je Homérova,
již vánek žene sladký?
Ne! to je kocábka, co sem se žene hbitě,
a proudů na ňadrech v ní dřímat vidím dítě,
jak u prsu by spalo matky!

Spí. Z dálky viděti tu kocábku tak křehkou;
vám zdá se plynouti nestálou vlnou lehkou
jak holubice bílé hnízdo sem;
v své dětské postýlce zde bloudí, větrů vání,
je vlna kolíbabá, spí, černá propast v spaní,
tak zdá se uspává je v hrobě svém.

Ó spěšte, vzbouzí se! Ó Memfidské vy děvy,
kde máť, jež mohla by ve proudů běsné hněvy
tak svěřit svého syna?
Své ručky vztahuje, kol vlny nehostinné,
ach, proti smrti jde, on hradby nemá jiné
než kolébky, ta lehká třtina!

Je spasme! Možná dost, to Izraele dítě;
ach, krutý otec můj je všady stíhá lítě,
lze krutým tak být k nevinným?
Pro tvoje neštěstí, já k tobě lásku cítím,
chci býti matkou tvou, buď povinnou mi žitím,
když nejsi povinnou mi zrozením!

Tak Iphigeneia mluvila, mocného nadějí krále,
co Nilu po březích druž její dívčí dále
se v rozmaru svém brala,
Ty mladé krásky vše svou krásou převýšila,
když závoj spustivši svůj zlatý jako víla
dceř králů tady stála.

Pod její nožkou chvil se vlna poděšená.
Ji soucit vede dál ku dítěti, jež sténá,
to cesta plná chvějně úzkosti;
již chytla kocábku, již hrdá sladkou tíží
na čele mladistvém lesk pýchy, (již se blíží)
se míchá s dívčí, čistou cudností.

A vlny dělí již, rve třtiny její síla,
již dítě vynáší, z vod, zkad je zachránila,
je v písek vlhký klade,
co kolem kolébky tu hledí sladkým sněním
a s vlídným úsměvem a plachým políbením
se tísní dívky mladé

Ó spěš sem z dálky již, ty, pochybnost již střebe,
jež syna hlídalas, nad kterým bdělo nebe,
jak cizinka sem pospěš, k čemu rvát
má bázeň ňadra tvá? Chyt' v náruč svou to dítě,
tvé slzy, záchvaty, ty jistě nezradí tě,
neb Iphigeneia není matkou posavád.

Když tenkrát, blažená a vítězná v své chůzi,
to dítě přivedla před krále děsu, hrůzy,
jež slzou matky pokropila,

tu v nebi hvězdnatém, sbor archandělů zpíval,
z nichž každý před Bohem tvář do svých křídel
skrýval,

z lyr věčných se ta hymna lila:

„Ó neplač Jakube, sem zahrán do exilu,
své slzy nemíchej do nečistých vln Nilu,
však Jordán otevře ti břehy své,
již přiblížil se den, jenž k zemi zaslíbené
přes nepřátele vše — zří Gessen to, — dál žene
vše rody dlouho zajaté!

Pod tahy dítěte v plen vlnám hozeného
Sinaje zvolenec spí, vladař lidu všeho,
z vln dívkou vrácen žití,
v prach, pýcho, která jsi nechtěla Boha znáti,
když mohla kolébka Židovstvu spásu dáti,
svět rovněž musí zachrániti!“

Babička

Umřít – usnout.

— *Shakespeare*

„Spíš? Ó jen probud' se, ty matko naší matky!
Když jindy spávalas, tu vždy jsi chvěla rtem,
neb roven modlitbě tvůj býval spánek sladký,
jak sochy z mramoru dnes obličej tvůj hladký,
bez pohnutí jsou rty a jejich dech jest něm.

Proč níž, než v zvyku máš, dnes hlava tvá se sklání?
Co udělali jsme, že nelaskáš víc nás?
Hleď lampy bledne svit, jen krb se jiskří v plání...
ó nepromluvíš-li tu oheň v umírání
a lampa a my dva umřeme v jeden ráz.

Ty mrtvé najdeš nás u zhaslé lampy obě,
co řekneš potom jen, až ty se probudíš?
Tvé děti budou též hluché tvé ku žalobě,
co se nás nalíbáš, než vyrveš nás té mdlobě,
co ku své patronce se proto namodlíš!

Ó dej nám ruce své, je zahřejeme v svých,
chudého zpěváka nám píseň zazpívej!
o recích vypravuj, jak byli u vil, v zdrojích,
svým dámám trofeje jak získávali v bojích,
s jich jménem vrhali se v řeží křik a rej.

Kterého znamení by strašidla se bály?
Ký viděl poustevník ve vzduchu d'ábla let?

Ký rubín plápolá na čele gnómů králi,
zda meče Rolanda se víc leká běs z dáli,
či žalmy Turpina když slyší pět?

Neb starou bibli nám s obrázky ukaž všemi,
v níž svatí modří jsou a nebe zlatý jas,
kde jesle, Jesule, vůl, osel s králi třemi;
tu trochu latiny, která stránkami těmi
nás s Bohem sblíží, nech prstem čísti nás!

Ó bábo!... Zhasíná již světlo se tmou v boji,
kol krbu černého již tančí stínů změt',
ted' čas, kdy duchové se v lidské chaty strojí...
Ze spánku svého vstaň, modlitbu přeruš svoji!
Ty, jež nás těšilas, chceš lekati nás ted'?

Jsou chladné ruce tvé... Zrak otevř... Ještě krátko
o světě mluvilas, kam spějem den co den,
jak všechno prchá zde a v nebi jak je sladko,
o smrti, o hrobě... ó pověz, drahá matko!
ó pověz, co je smrt — Proč mlčíš? Slůvko jen!"

Tak dlouho naříkal jich sténající hlas,
však bábu nevzbudil mladého jitra jas;
chmurnými údery zvon zazněl kvílící,
a kdo šel okolo, když večer se již stměl,
před prázdnou postelí a svatou knihou zřel
na tichých modlitbách dvě děti plačící.

II.

Z Orientalů

Oheň nebes

I.

Zda ten mrak vidíte? S černým se bokem zved,
tu bledý, rudý tam, pln žáru na pohled
a neplodný jak léto, charý;
vám zdá se vespolek, že větru na křídlech
tu prchá žhavý kouř a valný hlomoz v spěch
kdes z města, které zhlty žáry.

Zda z nebes přichází, zda z hor, zda z vodních hrůz?
Jenž vozí démony zda ohnivý to vůz,
kams k planetám se cestou dává?
Ó hrůzo! Z ňader mu, kde chaos dávný vře,
ký strašlivý to blesk se občas k světlu tře
a jak had dlouhý rozpoutává?

II.

Hle! Moře, moře kol! Tříšť proudů vlnivá,
v svém letu nestejném pták nad míru umdlívá,
tu proudy a tam vlny stálé;
a nové proudy zas novými honěné;
zří oko, proudy jen na propast zřícené
pod vlnami se valit dále.

Nad vody povrchem ryb velkých šupiny
se v slunci zamihnou a blýsknou z hlubiny,

či azur dlouhých chvostů jejich,
a moře jest jak brav, svým rounem potřásá,
však obzor vzdálený kruh z kovu opásá;
hrá nebes modř azurných na peřejích.

„Mám vody vysušit?“ Mrak ohnivý se ptal.
„Ne!“ — Boha pod zrakem mrak tíh v své pouti dál.

III.

V hor věnci záliv leží,
se zhlíží v proudu vod! —
hřmí buvol bez otěží,
zní vzduchem chorovod!
Tu jesle, stanu krovy,
kmen tento honí, loví,
jsa volně živ v den nový,
blesk — šípů jeho hrot.

Vzduch čistý je tu všade
kočovným rodům těm,
tu hoši, dívky mladé,
vojíni v tanci sem!
Kol ohně na té pláni,
ježž vítr zdouvá, sklání,
jak duchů vír se shání
snícímu nad čelem.

Tu černoňadré děvy
smích tají rys v nad všech,
když matně se jim zjeví
v kovových zrcadlech;
dav jiných plesně výská,

co černý prst jich stiská
vemeno, odkud tryská
zdroj mléka v opálech.

Tu muži, nahé ženy
se v moři koupají;
neznámé tyto kmeny
zkad jdou? kam stoupají?
Tu cimbál hlasně křičí,
dav hřebců v zvuk ten řičí,
v to moře, jak se týčí,
hřmí občas potají.

Mrak který kráčel tu v prostoru na mžik stál.
„Mám zde se zastavit?“ Kdož ví, kdo děl mu: „Dál!“

IV.

Aj, Egypt! Rozkládá se celý klasy plavý,
ta pole přestá, koberec barev žhavý,
pláň za plání se vlní zas,
na severu vln chlad a v jihu písek žhoucí
o Egypt dál se rvou, co on se noří skvoucí
v dvojího moře stříbrojas.

Tři hory stavěné od lidí mizí v mraku,
tři štíhlé jehlance, však ukrývají zraku
se v popel, jenž vše obláčí;
z jich ostrých vrcholů až v zlatý písek vedou
jich stupně obrovské s bazaltu barvou šedou,
krok z nich šest loket nestačí.

Sfinx, granit růžový, zelený mramor, bůžek
je střeží, aniž by vstal vítr z písku lůžek,
jich očí víčka zavřel nach,
dav lodí širokých co vjíždí do přístavu,
kde město obrovské u vody sedíc splavu
kamenné nohy koupá ve vlnách.

Tu Samum vražedný řval z daleka a hýkal,
po bílém křemeni šupiny těla smýkal
obrovský krokodýl,
co šedý obelisk trysk k nebi smělým skokem,
jak kůže tygřice na západě blýsk tokem
pln ostrovů svých žlutý Nil.

Král-slunce — zapadlo, ztich vítr, velkou zoří
se zlatý slunce glob odrážel živě v moři,
našeho světa duše sálajíc,
a v nebi zarudlém a v proudů skvoucích kobě,
dva králi, přátelé jak šli by proti sobě,
dvě slunce šla si vstříc.

„Kde mám se zastavit?“ Tázal se oblak zas.
„Dál, hledej!“ — odpovětil, jímž Tábor chvěl se, hlas.

V.

Jen písek, písek zase,
poušť, chaos ze všech stran,
kde vře ve každém čase
změť potvor a zlých ran;
zde nic se nezastaví;
těch vrchů hřeben hravý,

když orkán duje dravý,
jest v proudy rozhoupán.

V ta svatá místa sáhne
hluk všední odevšad,
tot' karavana táhne
z Ofiru, z Mambré snad;
zrak v daleku ji stíhá,
jak v žhoucím písku zdvihá
se, rozplítá a míhá,
skvrnitý, pestrý had.

A tyto pouště dálné,
ty patří Bohu jen,
zná hranice jich dálné,
střed jich jím vymezen;
mha vždy a vždy se chmouří
nad mořem tím, jež kouří
a hází popel v bouři
a žár na místo pěn.

„Mám poušť tu v jezero snad změnit?“ oblak děl.
„Až dále!“ — jiný hlas se z hloubi nebe chvěl.

VI.

Jak velké předhoří vztyčené nad změt' vln,
jak spousta věží, zdí tak v směsi stínů pln
se chmurný, pustý Bábel stmívá.
Ten lidstva nicoty je svědek zázračný
a v svitu měsíce hor čtyř vrch oblačný
svým velkým stínem skrývá.

K dnu hlubin hloubí se ta stavba zřícená.
Pod stropy vřava mu orkánů vězněná
 zní, kvílí smutnou hudbou věčnou;
kdys kolem hlomozil a hlučel lidský rod,
nad zeměkoulí měl kdys Bábel vzpnout svůj hrot
 spirálou svojí nekonečnou.

Ty schody stoupati měly až k zenitu.
I z hor ty nejvyšší k jich boků granitu
 jen dlaždici dát jednu měly;
tu vrchol na vrchol měl týčit se a vznést,
a očím zdiveným se ztrácet v moři hvězd
 nad hlavou pyramid v mrak ztmělý!

Tu hroznýš beztvárný, krokodýl zelený,
jak ještěr smykl se přes valů kameny
 do štěrbin zdi, jež holá,
a jako olbřími v svých valných obrysech
tu palmy košaté se chvěly v starých zdech,
 trav chumly zdály se být zdola.

V zdi těchto otvory tlum slonů zamíří,
les celý mohutní pod těmi pilíři,
 jež dlouhým množily se polem,
a orlů zrzavých i supů olbřímích
rej vířil v den i noc u bran těch ztemnělých
 jak nesmírného úlu kolem

„Mám dílo dokonat?“ Mrak rozhněván se ptal.
„Jdi!“ — „Ano, pane, jdu, kam odnášíš mne v dál!“

VII.

Zde vizte města dvě, neznámá města cizí,
jak patro nad patro až v oblacích kdes mizí,
pod mrakem jeví se, spí v mlze noční tiše
jich bozi, lidé jich, jich vozy, chrámy v pýše.
Jak sestry ulehly si v jeden ve úval,
stín halil věže jich, svit luny kol nich plál.
Dál oko rozezná, jak hlouběj v chaos vstoupí,
sta schodů, pilířů a mostů valné sloupy,
hlavice zející a v sloupů zmatku tom
řad slonů z granitu nesoucích velký dóm,
vzpřímené kolosy, jež vidí v pózách různých
se plazit, netvory z objetí vzešlé hrůzných,
visuté zahrady, kde květy v arkádách,
hle černé kmeny se shlížejí v kaskádách
a chrámy v nádherných kde mřížích se týčí,
sto bájných idolů z jaspisu s hlavou býčí,
kde z kusu jednoho strop kryje sály valné,
kde, aniž zvedly by své hlavy kolosálné,
bdí v kruhu na sebe patříce modly z kovu,
na kolenou svou dlaň, však nehlásí se k slovu.
Ty valy, terasy, paláce v cihel moři,
zkd tvarý neznámé se každou chvílí noří,
ty mosty, oblouky, ty věže, vodojemy,
jež oko poděsí svých spirál stíny všemi,
zřels k nebi stoupati s valnými jejich stíny
jak bájně předhoří se vznášet ze hlubiny!
To věru děsná změt' je tmy kol rozložené
a nad vším horizont se ohvězděný klene,
valného předhoří pod klenbou tisícero
plá hvězdným promykem tak jako krajkou šerou.

Ó města pekelná v svých chtíčích šílící,
kde každý rodí mžik rozkoší směsici,
kde každou pod střechou taj nečistý se choulí,
svět poskvrnila jste, dvojité rovna bouli!

A tiše spalo vše. Na čelech obou měst
sem tam se míhalo pár světel krajem cest,
to lampy rozkoše, jež v tom co vzplály, mřely,
žár z kvasů posledních v ulicích osamělý,
zdí velká nároží měsícem ozářená
do stínu vryla se neb vodou odražená
se chvěla; slyšel jsi, jak vzdálenými echy
se dusí polibky a míchají se vzdechy,
jak města sesterská dne žárem zmdlená celá
se v lásky společné objetí s šeptem schvěla,
jak vítr zdouvaje vrch svěží sykomory,
tíh vonný v Sodomu zvěst nesa od Gomory.

A černý jak spěl mrak nad hřebeny těch měst,
tu s výše křikl hlas, řka k němu: „Zde to jest!“

VIII.

Výbuch oblak v chvat!
Oheň nad šarlat
bok mu roztrh v mžik,
jícen se otvírá,
odkud srší síra
na paláců šik,
požár mihotavý
rudé světla splavy
v bílé štíty střík.

Ve přívalu tom
jaký žhoucí dóm
na zdi vaše pad
zatracená města!
Jaký žár vás trestá,
plana odevšad!
Peřej ohně týčí
nad vámi se, syčí
blesk z nich, rudý had.

Lid jest probuzen,
bez Boha jenž v sen
ještě včera kles,
paláce se hroutí,
zdi se v žáru krouť,
v starých vozů směs
dav zří, ohně řeka
náměstím jak stéká,
jak by strh se jez.

Trčí v plameni
obři kamenní,
věže ve věnci;
tam se tísň davy,
černé stíny tmavy
smrti snoubenci,
po rozvalin kraji.
Tak se rozlézají
černí mravenci.

Děsný ohně proud!
Kam lze uprchnout?
Všecko hyne, ach!

oheň všecho škrtí,
střechy plosko drtí,
smílá mosty v prach,
padá v blýskavicích,
šedých po dlaždicích
žhavý lije nach.

Každou jiskrou zas
znovu vznícen jas,
svrchovaný žár!
Žhavější hřmí, běží
jak oř bez otěží
plamen, požár, var!
V jeho výhni podlá
ruce lomíc modla
roztaví se v škvár.

Zuře roste dál,
skokem výš se vzpjal,
do stříbrných vrat
buší plamen žhavý,
místy zelenavý
sirný vodopád
hlodá zdi, žár nítí,
v šupinách že svítí
jimiž hraje had.

Jak vosk roztaví
achát černavý
hrobní desky v půl,
jak strom z ohně rázem
obr z žuly na zem
kles, on Nabo slul,

až sloup každý chrámu
víří v jednom plamu,
v pochodeň se vzdul.

Darmo mágů pár
probíhá ten žár
s bohy na zádech,
darmo král vší silou
tuniku stře bílou
v modrý síry žeh:
proud, v který se dívá,
palác i chrám zrývá
v dýmných záhybech.

Strhne ve svůj splav
palác, kde řve dav,
stísněn jako v klec
divý ten proud žhavý
kamenný mys splaví
v kouři nakonec,
povrchem že krouží,
taví se a hrouží
jako ledovec.

Na ten žhoucí břeh
velekněz tu vběh,
stál tu sám — kol dým...
mitra se mu vzňala,
jako maják plála;
s okem zděšeným
chtěl ji servat — muka! —
u čela než ruka,
mitra v ohni s ním!

Zástup mužů, žen
řádí, ohně plen,
zrak jim požár stih,
u mrtvých měst obou
štvaní děsem, mdlobou
u bran železných,
dav se tísní lidí,
kteří — hrůzo! — vidí
peklo v nebesích!

IX.

Tenkrát zvěst vypráví: (By viděl popravu,
jak starý zajatec se v žaláři svém vzchopil)
Že Bábel vzdálený pohlížel v dálavu,
měst spoluvíník těch, přes hory v dál zrak ztopil.

A slyšel z hluboka ruch z podzemí a temně,
než taj ten dokonán v svět šlehl zděšený,
tak děsný divoký, že vzrušil zmatený
i divé národy žijící v středu země.

X.

Žár bez soucitu byl. Ni jeden odsouzenec
těch hradeb hořících opustit nemoh věnec,
ač vztahovali ruce napořád,
již objímali se v posledním „sbohem dání“,
se ptali, ký to Bůh tu sopku v ohně plání
v jich města spustil snad?

Vzdor ohni božskému, vzdor ohni pozemskému
střech mramorových řad tu vyvzdoroval všemu:
pád na zbujníka vždycky čeká.
Své bohy vzývali, však oheň, který kárá,
ty bohy zničil též, jichž očí sfinga stará
v ráz v ručeji slz lávou stéká.

Tak všechno zaniká v tom víru. Hrozná vřava!
Tu člověk s městem svým, tam brázda a v ní tráva,
Bůh zžeh vše ve plameni;
nic pouhé zbylo jen ze zkrušeného lidu.
A vítr neznámý, jenž v noci neměl klidu,
tvar horstva přes noc změní.

XI.

Dnes tvrdý palmovník, jenž roste na skalisku,
zří tuhnouti svůj stvol a schnouti v rudém písku,
ve vzduchu, který tíží, pálí;
těch měst již není víc, zrcadel minulosti,
pod jejich troskami spí tůně v strnulosti
a kouří jako výheň z dále...

Hlavy serailu

Ó hrůzo! Hrůzo! Nejstrašnější hrůzo!

— *Shakespeare*

I.

Ten chmurný noci dóm, v němž všechny hvězdy bděly,
se zhlížel v pochmurném a zářném moři celý,
co smavý Stambul spal, skráň v stíny zahalenou,
jak byl by uleh si k zálivu, jenž jej koupá,
v střed hvězd, jich odlesků, jež mořská vlna houpá
ve kouli velkou, ohvězděnou.

To spící město hle, zde ční jak palác pravý,
jež letem ve vzduchu sbor nočních duchů staví
tu velké harémy, kde nuda vévodící,
tu modrá kopule, azuru nezadají,
tu půlměsíců sta, kterými, zdá se, vzplají
paprsky srpků na měsíci!

Dle rohů poznává zrak ostré hrany věží,
i ploské střechy kol, hrot mečet, jak se ježí.
balkony maurické, jež jetele tvar mají,
i pestrá okna jich, jež skryta pod mřížemi,
a zlaté paláce, a palmy, haluzemi
jak chocholy jež při nich vlají.

Tu minaretů řad, jichž štíhlá věž výš tryská,
jak stožár ze sloně, na které píka blýská,
tu pestré kiosky, svítilny v barvách sterých,

na hlavním serailu, jež věnčí strmé valy,
co báně cínové, jichž počtem sto jest, vzplály
jak přilby obrů v stínech šerých.

II.

Ó Serail!... Dnešní noc jak plesá a v ples vábí,
při zvuku bubínku, v kobercích, po hedvábí
sultánky tančí dnes posvátných dlažin polem,
jeť serail jako král, jenž vyjde v zlatohlavu,
tak dětem proroka svou ukazuje slávu,
šest tisíc hlav jej zdobí kolem.

Zrak zhaslý, sinalý, vlas černý, rozježený,
ty hlavy trčely v cimbuří zaraženy
nad snivou terasou, kde v růžích jasmín vonný;
jak přítel truchlivý, jenž těší, luna vzplála,
ta hvězda umrlých, bledostí sladkou hrála
v tu bledost krvavou, jíž vzplály ony.

Nad branou serailu, tou hlavní, jež ční k nebi,
nad oknem východním tři z všech visely lebi,
je černou perutí bil havran ve své zlobě;
ty hlavy hlásaly své smrti okamžení,
ta jedna v útoku, ta druhá při modlení,
ta třetí až v svém hrobě.

Dí zvěst, jak nehnuté co ony, strážce bděly
v svých pózách nehybných jako by zkameněly,
ty hlavy mluviti že začly náhle, děsem
že zněly hlasy jich, jak zpěvy, jež se zdají,
jak šepety na březích, vln, které usínají,
jak vítr, jenž usíná lesem.

III.

První hlas

Kde jsem...? Člun zápalný! Sem k plachtám!
A sem veslo!
nás Missolungi zve, jež hoří, to buď heslo!
Již Turci zmocnili se jeho valů ctných,
k jich městům vzdáleným jich vraťme zase lodě,
má pochodeň k jich škodě
vám budiž majákem, však bleskem v davy jich!

Již jed'me! Korinte, buď sbohem s všemi mysy!
kde k skále každičké se jméno slávy mísí,
i Archipele ty, po vlnách rozptýlen!
vy sličné ostrovy, jimž nebe s vesnou přeje,
že ve dne každý z nich se květin košem směje,
jsa v noci váze vonné podoben!

Má vlasti, sbohem buď! Ty Hydro, Sparto nová!
tvá mladá Svoboda se v našich zpěvech chová,
u zdí tvých stožáry bdí, město plavců všech,
buď sbohem, rád mám tvou nadějí výspu plnou,
tvé luhy milované vlnou,
tvé skály, v které blesk i proudů bije šleh.

Když bratři vrátím se a Missolungi k spáse,
ať Krista ku poctě chrám nový pozvedá se!
Když umřu padna v noc, jež plna věčných mdlob,
když proliju svou krev, tu jež mi ještě zbývá,
ať v zemi svobodné mé tělo odpočívá,
na slunci buď můj hrob!

Missolongi! Turci! — Ó zažeňme již v davu
jich děla z pevností, jich lodě ze přístavů,
pod trojím dělem svým bud' spálen kapitán!
Ať člunů zápalných se brousí žhavé spáry,
lod' jeho zažehnu-li žáry,
pak nebes na klenbě chci býti podepsán!

Ó druzi! Vítězství! — Ó nebe, lod' má hbitá
je bombou schváčena, již krátký můstek lítá,
ted' výbuch, vše jest vír, má lod' je proudů plen,
já křičím, nadarmo! mám ústa pěny plna,
mne řeka pohltí a hrob můj bude vlna
na písku moře na dně, sen!

Ne, já se probouzím, ký hlubý taj mne mrazí,
Ký ošklivý to sen! Paž mému meči schází,
ó jaké strašidlo ční vedle v svitu hvězd?
Co slyším z daleka? Sbor ženských hlasů k uchu
mi slétá, či snad zjevy duchů...
Ten souzvuk! — V nebi jsem...? Ta krev? —
To serail jest!

IV.

Druhý hlas

Ó Canarisi zříš zde serail i mou hlavu!
Tu z rakve vyrvali, jen zvýšit dnešní slávu,
až mého do hrobu se krutý Turek vdrál,
ty kosti vyschlé, již jich plen jsou — konec všemu!
od Botzarise viz, sultánu vznešenému
co hrobů červ tu zanechal?

Slyš, já spal v hrobě svém, když křik mne
vzbudil náhle,
„Missolungi padlo!“ — já vstal v své hlíně zprahlé,
já zpola vztyčil se v své noci jako duch,
já slyšel valiti se ulicemi děla,
co války vřava zněla
v třesk prutů železných a v chvatných kroků ruch.

Já slyšel v boji tom, jenž plnil třídy města,
hlas: Zachraň město své! Stín Botzarisův ztrestá
ty vrahy, zachrání své Řecko v zápase!
Bych unikl těm tmám, já v boj se pustil s nimi,
až v těžkém zápolu s deskami mramornými
jsem hnáty svoje otlouk bezmasé!

Jak sopka pojednou zem vznítila se nachem
a ticho... oči mé v svět jiný zříce strachem,
ted' něco viděly, co nezřel smrtelník;
ze země, ze vzduchu, i z lůna ohně, síry,
se nesly duchů víry,
bud' v nebe odlétly, bud' let jich v hloubi znik.

To Turci vítězní v mém hrobě divě ryli,
mou hlavu ku vašim, které již zneuctili,
ve pytel tatarský uvrhli v směsi tam;
má hlava uťatá tu zajásala čistá,
já snil, že pro Řecko a pro svatý kříž Krista
podruhé umírám!

Dnes dokončuje se náš osud — konec seče!
by Stambul dovršil tu velkou žertvu meče,
se bouří u sedmi bran města Fanaru,
co hlavy naše zde na posměch davům dány

a v serailu zdi vtkány
jsou supům lačným vhod, sultánu k rozmaru.

Zde naše reky viz! Zde Costu rytířského,
zde Crista, Hellase od moře Ikarského,
zde Kitza, Byrona jenž tolik miloval;
a zde to dítě hor, náš přítel Mayer činný,
jenž šípy Tellovy pro Thrasybula syny
až z dálky posílal!

Však mrtví neznámí již klidně pohromadě
skráž mrzkou ku naší rekovné tisknou v řadě,
jsou syni prokleti Iblise, Satana,
to šavle otroci jsou, Turci, kterým vzíti
lze bez reptání žití,
když chybí jediná leb k počtu Sultana.

Jak onen minotaur, báj děsná našich dědů,
jen člověk jediný živ jest v těch skryších středu,
snad cáry našich těl všem v plachý kynou zrak,
neb druží, svědkové všech mrzkých jeho hodů,
ti mrzcí eunuši, ti zmetci z kata rodů,
jsou jak my mrtví zrovna tak!

Ha, jaké výkřiky! — Ted' mžik je vytoužený,
kdy na klín rozkoše zve dcery naše, ženy,
by v dechu nečistém z nich každíčký květ zvad,
neb tygr císařský, jenž řve v rozkoši svojí,
se počítati strojí
za noci děvčata, hlav našich z rána řad.

V.

Třetí hlas

Ó bratři, Josef vás, váš biskup, nyní zdraví,
Missolungi padlo, v svůj zhyn schystáno, dravý,
zub hladu schvátil je, poznalo jeho jed,
ve poslední svůj zmar vše Turky strhlo spolu,
jsouc děsnou obětí se vrhlo do plápolu,
 jejž v mstící pochodeň se vzňalo v let.

Po dvacet vida dnů již město plnem hladu,
já křičel: „Lide můj, armádo sem a v řadu,
při svaté oběti, je loučiti se, čas,
z mých rukou vezměte chléb, z něhož síla splývá,
jenž jediný nám zbývá,
 jenž duše nasytí na boha změni vás!“

To mroucích strašlivé a smutné přijímání!
Rty drahé hledaly hostii v umírání
vojáci klesali, kdys vrahu děsný zjev,
tu panny zoufalé, tam ženy a zas kmeti,
a s prsy zvadlými též matky a jich děti
 sající místo mléka — krev!

Noc tady. Odešli — však Turci obléhali
již naše mrtvé jen a pusté naše valy,
svůj chrám jsem nejistým jich krokům otevřel;
na trosce oltáře, mne zatopila vřava,
 má šavlí klesla hlava,
kdo ťal mne, nevím dnes — já na modlitbách mřel.

Mahmeta litujte! Barbarský zákon jeho
od lidí dělí jej i Boha pravdivého,
v ráj slepý jeho zrak nevnikne zvyklý tmám
a jeho koruna, ó věřte! ta se třese,
na každém hrotu svém krvavou hlavu nese;
tak ukrutný on není sám!

On bedný, kořistí je ustavičných děsů,
pro věčnost ztratil již dny svoje, plen jest běsů,
co jitro neví, noc, jej opustil i chtíč,
vždy nudy ve jařmu on žije, zlatá modla,
sběh rabů před ním podlá
své pálí kadidlo, jak spahiho chce bič.

Leč pro vás vše jest ples a radost, svátek, sláva,
na zemi dobyté vám dějin vavřín vstává,
Bůh žehná z výsosti na serailu zdech všem;
Smrt zdusit nemohla tu slávu, jež vám patří,
bez hrobů vaše lbi jsou trofejemi, bratři,
a vaše kosti pomníkem!

Ať nejvíc odpadlík vám závidí. Ten trestu
zlé kletby propadni, kdo zprznil vodu křestu,
za kruhy života buď provždy vytržen!
V sčítání andělů, kde dlíme, on buď chyba,
klet lidstvem, jako ryba
on budiž páchnoucí z úst všemi vyvržen!

Evropo křesťanská, kéž lid tvůj by nás slyšel!
Nás kdysi zachránit k nám svatý Ludvík přišel,
s ním čacké rytířstvo v boj za víru a čest;
ó rozhodni se již, než zvedne se Bůh, záhy!

Tu Ježíš — Osman tam — tu kříž, tam meč je nahý,
tu svatozář — tam turban jest!

VI.

Ba, ona uslyší vás jistě, stíny svaté!
Smrt nepotlačí víc ty vaše vzdechy vzňaté,
Evropa uvidí, co vryto vaší skrání,
zpěv slavný odvety vám k patě vzdechne ráda
v čest vašim ostatkům. Grecie dvojí mladá,
na harfu, na loutnu zahraje u plesání;

Ach, nebo světci jste a velcí vy jste všicci,
bratrské oběti, polbozi, zpovědníci,
paž vaše v bitev hluk se světem proslavila,
teď hlavy zprznili vám vrahů ruce klaté,
po Thermopylách svých zde Golgotu svou máte,
neb vždycky vaše krev se v každou oběť lila!

Když v smutku Evropa tou krví nezděšená
až v serail nenajde si cestu, označena
jež vámi, jistě Pán ji neušetří vzlyků.
Teď knězi, vojíne i plavče, vaše doba!
neb Nebe s Olympem čekají na vás, oba,
plejádó hrdinů, trojice mučedníků!

Mufti svolává k válce

Hiero, despierta te!

Železo, probud' se!

— *Válečný pokřik Almogaravů*

Do boje vojáci! Ať křik zní oblohou!
Psi hryžou spícího lva klidně do nohou,
čumáky drze pozvedají;
božského proroka ó děti, zdrťte již
rod, jenž se potácí, nesnese vína číš,
kde muži jednu ženu mají.

Zhyň vojsko křesťanů s jich králi prokleté!
Sem spahi, agové, běžte a vrhněte
do zmatku v boje moře
své šavle, turbany i rohů vašich huk,
své ostré ostruhy i cinků zlatých zvuk,
s vlající hřívou oře!

Syn Orthogrulův teď se ve vás Othman zjev!
Ty pohled jeho měj a ty měj jeho hněv!
Sem všichni, boj ať vzplane!
Ať domů azurných tě město, svým zas zvem,
Molle Setiniah, barbarů jazykem
Athény nazývané!

Píseň pirátů

Rychle! Rychle! Ejhle piráti
z Ochali již jedou úžinou!
— *Zajatec z Ochali*

Sto rybáků, již loví korál,
jsme včera chytli v zajetí;
pro sultánovo objetí
kolikrát člun náš vlny zoral!
Všech klášterů jsme rvali květ...
od Catanie na Patras —
na hlavní lodi bylo nás
veslařů dvakrát čtyřicet.

Zas klášter! Signál z koše zní.
Již zakotveno, z lodí v běh,
hle jeptiška, kde stinný břeh
spí v šumu vln, muž rychle k ní!
Ach, jaké poupě, granát ret!
Jak platán stíny na ni třás...
na hlavní lodi bylo nás
veslařů dvakrát čtyřicet!

„Jen drahé dítě žádný křik,
jen s námi, vítr nelení,
to jen se klášter promění,
za klášter stojí haremlík!
Rád paša prvníčku vždy zved,
turkyni uděláme z vás!“ —

Na hlavní lodi bylo nás
veslařů dvakrát čtyřicet.

Aj, ke kapli nám utíká?
„Ty d'áble, ty tu smělost máš?“
„Mám!“ odpoví kapitán náš;
ať pláče, prosí, naříká
jest zajata, spoutaná v let,
s ní v tartan! Nejvyšší jest čas! —
Na hlavní lodi bylo nás
veslařů dvakrát čtyřicet.

Krásnější ještě v pláči svém,
jak talisman zrak její byl,
ji paša dobře zaplatil
tomanů tisíc! Ďas to vem!
Ať skuhrala: „Umírám hned!“
„Z jeptišky sultánka je v ráz“ —
Na hlavní lodi bylo nás
veslařů dvakrát čtyřicet.

Ztracená bitva

Na nejvyšší hory kraje
stoupá a se opíraje
o svůj oštěp, viděti
musí útěk vojska svého
a sametu strhaného
ze stanu cár viseti!

— *Em Deschamps: Roderigo mezi bitvou*

Alláh! Kdo vrátí mi mou hroznou armádu?
Za jízdu, vzteklou v boj, kdo dá mi náhradu?
Kdo vrátí mi můj stan, můj tábor zářící,
jenž v noci ohňů vzplál tisíci, že bys řek:
to nebe spustilo na chmurný pahorek
své všechny hvězdy sršíci?

Kdo beje vrátí mi s vlající kožešinou,
timarioty mé, druž rvavou, nehostinnou,
kdo pestré khany mé, mé spahi, hnědolící
kdo moje Araby, od pyramid se hnali,
i děsu mladého rolníka již se smáli,
své hřebce ženouce zrající kukuřicí?

Ty oře štíhlých noh a zraků ohnivých,
již hřměli stádo jak kobylek vířivých,
já více neuzřím přes brázdy ve skoku,
jich šiky — nadarmo jsou zmaru obětí, —
hřmít jako oblaka a blesky sršeti
na vojsko v útoku!

V krvi jich čabraky, jsou mrtví tito věrní,
hle, v černých skvrnách krev hřbet špiní jim a černí,
o bok jich ostruhy bys věru otlouk záhy,
než znovu vzbudil bys krok jejich v ryčné cvaly,
a mrtví páni jich spí vedle jako spali
v zastávkách poledních v jich stínu vedle dráhy.

Alláh! Kdo vrátí mi mou hroznou armádu?
Po celém bojišti se tříští v neladu
jak zlato, na dlažbu jež mrhač rozházel;
ach, koně, jezdci jich, s Araby, Tatary
jich trysk, jich turbany, zástěry, fanfáry...
vše jak by bylo snem — ó žel!

Mí statní vojáci! Mých hřebců druží nemá!
Zvuk nemá jejich hlas, jich noha křídla nemá,
vše zapomněli již, meč, udidla, jež škrtí,
těl stohy údolí je kolem plno celé,
pro věru dlouhý čas to údolí je ztmělé,
dnes večer krve dech a zítra již dech smrti!

To byla armáda! Stín její to je dnes!
A dobře bili se, od rána nežli kles
ku zemi večer mdlý, muž proti muži stál,
ted' noci rubáše se kladou v obzory,
kdo rek, ten hotov jest — spí mrtvých tábory
a krkavců kvas započal!

Své týčí zobáky již v svém hustém, černém peří,
sem z lysých předhoří se slétli z lesů šeři
a stohy mrtvol těch jsou záhy jimi zdrány.
Ta mocná armáda! Tak včera velká, běda!

Ta mocná armáda se v odboj nepozvedá,
dnes orla nesplaší a nezažene vrány!

Ó kéž bych nesmrtnou svou armádu zas měl!
Já světy celičké bych dobýti s ní chtěl,
nad králi nepřátel by vládla veliká!
Má sestra byla by, choť, žena lahodná
Co počne si však Smrt žárlivá, neplodná
s mrtvými tolika?

Že nepadl jsem já, že nesmýká se v prachu
můj turban zelený i s hlavou v krve nachu!
Já včera mocný byl! Tři spahi na mém prahu
bez hnutí sedíce v svém hávu pruhovaném
před zlatým stanem mým týčili před svým pánem
tři koňské ohony, urvané hřebcům vrahů.

Když jel jsem okolo, sto tlouklo tamborů
v své bubny, čtyřicet pak agů bez vzdoru
se třáslo v domech svých, když obočím jsem chvěl,
na místo hmoždířů spících v svém kadlubu
já u čtyřkolých děl, sršících záhubu,
anglické dělostřelce měl.

Já včera města měl a vinice a hrady,
a Řekyň tisíce, žid dobře znal jich vnady,
a velké harémy a velké arsenály,
dnes ožebračen, zdrán, jsem bídný, smutný psanec,
nic nezbylo mi víc, z své říše prchám, šťvanec,
z mých hradů cimbuří mi poslední věž vzali.

„Vezír tří ohonů já v středu závratí
za hory modravé, za obzor prchati

ted' musím, žebraje, zrak skláním v úzkostech,
jak zloděj, který v tmách vyplašen dá se v chvat,
zří v stromech u cesty jen šibenice stát
jej chytající ze stran všech!“

Tak Rešid naříkal po porážce své, ztmělý
byl večer, tisíc jen my Řeků mrtvých měli,
on ale prchal sám; v té zkrvácené nivě,
co z krve otíral svou damascenku v trávě,
dva koně tepali zem před ním nedočkavě
a prázdné střemeny v bok zvonily jim snivě.

Strž

... Alte fosse
che vallan quella terra scomolata.
— *Dante*

Strž v horách hluboká protíná hřeben tmavý,
jak v Cedar, kdyby šel, kavkazský nechav svah,
kýs z oněch titanů, jež pranic nezastaví,
přes horstva strmé hlavy
povozu svého kola jak by táh.
Ach, běda, kolikrát ve našich dobách sváru
zde krve křesťanů i Turků zpěnily
se proudy, meč i soucit v boje žáru
se skoupaly, na bystřeň v krve varu
obřího vozu kolej změnily!

Sara v lázni

A slunce s větrem v temných lesů klínu
po čele lupením jí střely pohru stínů.
— *A. de Vigny*

Sara, líná v svojí kráse,
kolébá se
v hamaku nad fontánou
až po samé kraje plnou,
hravou vlnou,
z vod Illyssu čerpanou.

Houpačka se zhlíží lehká,
věru křehká,
v zrcadle tam průhledném,
sebe zřítí, zjev ten bílý
níž se chýlí
k vodě blíže v letu svém.

Kdykoliv se loďka hbitá,
jež se zmítá,
v letu dotkne hlatě vod,
nad vlnou, která se zdvíhá,
v let se míhá
krásná šij i nožky hrot.

Nožkou bázlivou hle, snívá
vodu zrývá,
v které obraz chvěje se,
až vzplá úběl nožky nachem.

V letu plachém
chlada vody směje se.

Zůstaň tady ukryt v stínu!
Za hodinu
uzříš s tváří planoucí
celou nahou dívku v lázni,
ručky v bázni
přes ňadra si kladoucí.

Jesti hvězdou dívka smavá,
z vln jež vstává
a v své bázně výbuchu,
zda kdos nejde, zírající
a se rdící
celá vlhká ve vzduchu!

Pod stromy se třese celá
plachá, bdělá
nejmenším kol ševelem,
mušky křídlem, jež jí tkla se,
hoří v kráse
jako granát v květu svém.

Závojem co kryto, šatem,
uzříš chvatem
v mokrému jejím oku hrát.
Co muž její pohled skrýti?
Hvězdou svítí,
v azuru již vidíš plát.

Voda, již si údy smývá.
deštěm splývá

jako prškou z topolu,
z šíje jak by z její stuhy
přes prs tuhý
perly tekly pospolu!

Saře v této lázni vnadné
nenapadne,
sloučit řadu hříček těch,
kolébá se v tichu dále
neustále
šeptajíc si jako v snech:

„Kdybych byla kapitánkou,
neb sultánkou,
lázně ambry brala bych,
v mramorově žluté vaně,
trůnu v straně
zlatých nohou pár se zdvih.

Hedvábný bych hamak měla,
tíže těla
v kterém hravě omdlívá;
měkký divan, v jehož lůně
dýchá vůně,
lásky vůně blouznívá!

Těkati bych mohla nahá,
tam kde vláha
láká zdroje v lupení,
nemusila bát se v stínu
v keřů blínu
zřít dvě oči v plameni!

Musil v sázku hlavu zbojnou
nepokojnou
dát, kdo by mne toužil zřít,
s hajdukem se rváti hrubým,
s bělozubým
černým eunuchem se bít.

Své bych procházela síně
hodně líně
co by vlekl sandály,
v kterých rubíny se blyští,
po schodišti
i háv krok můj nedbalý!“

Jako princezna tak dále
mluví, stále
houpajíc se zas a zas,
zapomíná, co tak lítá,
křídla hbitá
že má den, že prchá čas.

Ve fontan jak nožka vniká,
voda stříká
po trávníku kapek stem,
na košilku v perlách tryská,
kterou blízká
střemcha houpá tam a sem.

Co se v pole rozcházejí
družky její,
cesty vše jsou plny jich!
Za ruce se drží, běží

a jich svěží
na vše strany zvoní smích.

Zpívají jak ona polem,
jak jdou kolem
s výčitkou se točí k ní:
„Zač to líné děvče stojí,
jež se strojí
takhle pozdě v době žní!“

Čekání

Esperada, desperada.

Veverko, na dub skoč si výš,
kde haluz nebi blízka již
se chvěje, ohýbá jak třtina!
Ty čápe, věrný staré věži,
ať let tvůj spěje bez otěží
od kostela až na pobřeží,
od zvonice až k věžím týna!

Ty starý orle v plesný ruch
se v hor stovkách povznes vzduch,
jež ustavičná zima bělí,
a ty, kterého v hnízdě bdělá
jitřenka v lůžku neuzřela,
skřivánku čilý, hled', by spěla
tvá perut' k nebi v povzlet smělý!

Ted' ze stromu jak vrcholu,
ted' z věže hrdě okolu,
ted' z hory, jež se v západ ztrácí,
z obzoru, mlh jež šero halí,
zda zříte kynout pero v dáli,
zda oře — slyšíte již cvaly,
zda zříte, milý můj se vrací?

Přání

Jak možno vyvoliti růži
v Saronských květů girlandách,
tak vzrostlou dívku zvolte muži
z lilií vašich v zahradách!

— *Lamartine*

Ó kdybych mohl listem býti,
jímž větrů křídlo točí v běh,
jenž vodou plave, jež se řítí,
a který sleduje zrak v snech;

Jak svěřil bych se, posud svěží
od větve rodné odpoután
zefíru, jenž vstříc zoře běží
a zdroji od západních stran.

A dále nežli hněvná řeka
a dále nežli dálný les
a dál, než hluboká strž čeká,
já leť bych, běžel bych, se nes!

Dál, nežli vlčice je skrýše,
než hrdliček zpěv skalami,
dál než jest pláň, kde ztajen tiše
spí fontan s třemi palmami.

Dál od skal, bouř jež dále valí
jak ručej v hustém obilí,
od jezer dál, jež zraku v dáli
v kře zcuchané se zakryly.

Dál, než poušť zprahlá bez otázky
se Mauru vzdá, jenž jatagan
a bledou tvář má a v ní vrásky,
víc než vtká do vln uragán.

Rybníkem Arty bez váhání
bych letěl živým zrcadlem,
a horu, jejíž vrchol brání
se vidět Mykos s Korintem.

Až zastavil bych tu se ráno,
jak čárem zváben nad městem,
jež Mykos čtyřhranné je zváno
a svítí bání z cínu stem.

Ku dceři kněze šel bych, dívá
se bílá černým okem ven,
a ve dne na svém prahu zpívá,
večer si hraje u oken.

Pak bědný lístek zabloudilý
bych přišel podle touhy své,
na čílko pad jí, přes něž chýlí
se plavé vlásy vlnivé.

Jak papoušek si čile hraje
v obilí žlutém plamenný,
neb na zlatých jak stromech ráje
plod zaskvívá se zelený,

Nad hlavičkou tou, jež se chýlí,
pyšnější byl bych na mžik jen,
než v perlí zdobě chochol bílý,
jímž sultán chodí zastíněn.

Prokletí

A jiné mluvil, co víc nemám v mysli.

— *Dante*

At' bloudí bez klidu již schýlen v zem, ač mlád,
na poušti bez konce, kde začne slunce plát,
jak na obzor se vznese,
at' prchá nocí dál štván jako černý vrah,
at', kam se obrátí, za sebou slyší v tmách
krok cizí, at' se třese!

Po hladkých ledovcích jak ostří širočiny
at' klouže, padá hloub a padá ve skal klíny,
se nehty chytá o jich štít,
at' za jiného jat, živ do kola je vpleten
at' řve: „Jsem nevinný!“ pak celý krví zhněten
on budiž na kříž vbit!

At' prostovlasý tam a s modrým visí rtem,
at' lysou kostru, smrt zří s šklebným úsměvem,
jak stále blíže k němu leze,
at' jeho mrtvola dál žije, trpí zas,
at' cítí smrti hlod a rvaní v každý čas,
kdy její zub se po něm sveze!

At' nežije pak víc a není ani duší,
at' nahé tělo mu žár slunce — žhne a suší,
at' déšť jej omývá!
At' probudí se zas noc každou v mlhy kouři,
at' slintá nadarmo, pod spáry ptáků v bouři
se hrůzou zachvívá!

Kusy hada

Ostatně pravili mudrci: Nemáš upírat
srdce své k věcem pomíjejícím.
— *Sadi, Gulistan*

Bdím, nocí jako dnem sní skráž v nach zardělá,
mé oči slzí zdroje
od chvíle Albaydé kdy v hrobě zavřela
gazelí oči svoje.

Jí bylo patnáct let, byl šťastný její smích,
mne věrně ráda měla,
když ruce zkřížila na nahých ňadrech svých,
měl bys ji za anděla!

Kdys moře po břehu jsem bloudil vnořený
v svůj sen v středu dvou mysů,
na písku hada zřím, byl žlutý, zelený,
pln černých skvrn zde v hnisu.

Na dvacet kusů hle, sekerou přetát, ční
a voda přes něj běží,
a pěna mořských vln, jak hází vítr s ní,
v krev míchá se mu svěží.

Ty kusy, rozbité a rozptýlené, sil
svých mroucích zbytky vzpjaly,
z nich každý snažil se, by se zas v celek slil,
jak rty by v polibek se vzňaly.

A smutný jak jsem snil a srdce svého spor
 obracel k Bohu němě,
v tom hlava zubatá svůj otevřela zor,
 „Ó básníku!“ řkouc ke mně.

„Jen sebe polituj! Víc jedem navřela
 zlá, krutá rána tvoje,
neb Albaydé tvá ve hrobě zavřela
 gazelí oči svoje!

Ta rána sekerou tvůj mladý sklála vzlet
 tvé myšlenky, tvé žití,
kol jedné vzpomínky se bude točit v sled,
 jež, cudný skvost, ti svítí.

Tvůj genij přesmělý, v svém letu líbezný
 jenž líp než vlaštovice
hned země dotkl se, hned vzletěl vítězný
 až mezi vlasatice,

Ted' hasne jako já, u zkalených vod již
 mdlý zmírá v beznaději,
ty kusy rozbité nemohou k sobě blíž,
 se svíjejí a krvácejí...”

Rusá Nourmahal

Není šelmy, které by tam nebylo.
— *Joan Lorenzo Segura dc Astorga*

Mezi černou skalou dvojí
houšť tu zříte? Zcuchaná
na rovině tam se rojí,
jako vloček vlny stojí
mezi rohy berana?

Ve tmě, tam jež nerušená,
zkrvácený tygr skryt,
lvice, matka postrašená,
s hyenou tam šakal sténá,
pestrý pardál má tam byt.

Potvor to je azyl stálý,
basilišk tam sní svůj sen,
břichatý hroch tam se válí,
hroznýš, jenž vypadá z dále
jakby oživ starý kmen.

Tam sup rudá víčka mhouří,
opice tam a zlý had
syčí (roj včel tak se bouří),
slon v močálu, jenž se chmouří,
bambus drtí napořád.

Rod tam divých šelem žije,
bručí, hlučí, vše kol rve,

celý hvozd se hemží, vyje,
oko žhoucí keř tam kryje,
v každé sluji hlas tam řve.

Nahý tam a nočním časem
měl bych menší strach a bol
než před Nourmahalou s žasem
stát, jež mluví sladkým hlasem,
sladkým okem hledí kol.

Sultán Achmet

Ó dovol, rozkošná dívko,
ať ovinu své hrdlo tvými pažemi!
— *Hafiz*

Z Granady k Juaně malé,
(žertuje neb zpívá stále,
sultán Achmet jednou děl:
„Za Medinu říš svou, žel!
dal bych, za tvou lásku ale
Medinu bych dáti chtěl!“

„— Křesťanem se staniž, králi,
najdeť rozkoš málo chvály,
již bych měla hledati
v Turka vilné závratí;
dosti zla již hřích jest malý,
zločin strach mám spáchati!“

„U těch perel, jejichž skvělá
zář bělejší tvou šíj dělá
nad mléko a nad opál,
co chceš, rád bych udělal,
za růženec kdybys chtěla,
bych tvůj náhrdelník vzal!“

Snění

Již hnědnul vzduch a den se k sklonu chýlil,
tma dovolila tvorům spočinouti
od mdloby jich...
— *Dante*

Ó nechte mne! Tot' čas, kdy obzor v mlze splývá,
a čelo nerovné pod víkem jejím skrývá,
disk slunce obrovský kdy za hory se snes,
hvozd velký, žlutnoucí kdy rám pahorek zlatí,
že řek bys v jeseni, ted' dnové když se krátí,
to sluncem, lijáky zrezavěl celý les!

Ach, kdo jen vykouzlí tam v hloubi v okamžení,
co sám dlím u okna jsa vhroužen v tiché snění,
co plní koridor se stíny tmavými,
maurické město mi, jež v kráse neslýchané,
jak snopy rakety, zkad jisker liják kane,
by mlhu trhalo střech hroty žhavými?

Ať vzplá, ó duchové, ať ožije v mé básni,
jak nebe plné mlh a zhnědlé podzim zjasní,
ať vrhne v oči mé svůj odlesk míhavý,
ať hasne, v ztlumeném co ruchu v hloubi leží,
s paláci z pohádek a tisícem svých věží
ať ostře protrhá kol obzor mlhavý!

Ekstase

A slyšel, jsem veliký hlas.

— *Apokalypsa*

Sám bděl jsem u moře. Noc hvězdnatá se sklání,
ni mráčku na nebi, na moři plachty ani
dál za skutečný svět jsem těkal pohledem,
a lesy na břehu a hory, kosmos celý
sta kladly otázek v ruch splývající ztmělý
jak vlnám tak i hvězdám všem.

A zlaté hvězdy kol, legie, v hromném huku
i tichém šepotu, však sterém ve souzvuku
kol přály, koruny kloníce ze všech stran
a proudy modravé, jichž nikdo nezastaví,
kol děly, zpěněných vln sklánějící hlavy:
„Tot' Bůh, tot' Bůh a Pán!“

Závoj

Modlila jste se večer, Desdemono?

— *Shakespeare*

Sestra:

Co máte, bratři mí, proč stranou
se kloní čela vrásčitá?

Jak lampy pohřební proč planou
vám oči, v nichž hněv prokmitá?

Jsou roztrženy pasy vaše,
a třikrát běda!, z pochvy své
pod prsty, jež se třesou plaše,
hrot dýky zahrál blýskavé.

Nejstarší bratr:

Zda závoj nezvedlas, jen vzpomeň, dnes a kde?

Sestra:

Já vracela se, bratří, z lázní;
já, páni, z lázní domů šla,
se tajíc před pohledy v bázni,
jež metá chasa d'aurů zlá
kol mečety můj průvod hnul se,
můj palankin byl odstřený,
v tom vedru trochu rozhrnul se
můj závoj stále zavřený.

Druhý bratr:

V tom okolo šel muž, měl kaftan zelený.

Sestra:

Snad, možná dost, však tahy moje
on v smělosti své nepostih;
co šeptáte tak, jaké boje?
co znamená ten škleb a smích?
Či chcete krev? Mne nemoh zřítí,
při spáse vaší dím to vám.
Či nahá, slabá žena mřítí
a bez pomoci tady mám!

Třetí bratr:

Jak slunce krvavé dnes kleslo v náruč tmám!

Sestra:

Ach milost, úzkostí já zmírám,
ach, čtyři dýky v boku mém,
při nohách vašich, které svírám,
můj závoj bílý dejte sem.
Před krví mojí neprchejte,
mé kroky podpírejte spíš,
na oči mé, ach soucit mějte,
pad závoj hrobu, zlá to tíž.

Čtvrtý bratr:

Ten aspoň dojistá si nepozvedneš již.

Bounaberdi

Velký jest svět!

Často Bounaberdi, evropských Franků pán,
jak černým pláštěm by samumu opásán,
sám obr slézává štít hory obrovité,
z kad bloudě po písku, po vlnách, trávníku,
dva světy zrakem svým objímá ve mžiku,
v zející propasti u nohou jeho skryté.

Sám vzpřímen na vrchu on stojí v záři hvězd;
po levici má poušť, jež slaví jeho vjezd,
a prachu oblaky zrak z dálky jemu kalí,
nalevo moře má, host jehož kdysi byl,
hlas jeho z hluboka až sem ho pozdravil,
jak pes jenž štěkaje si pána vítá z dále.

Tu starý císař ten chvílemi probuzen,
zrak dráždí mu ten prach, sluch dráždí mu ruch ten,
sní jako milenec po milence když touží,
mní, že to armáda jest valná, nesměrná,
jež dělá tento prach a ruch, tmy do černa
pod šedým obzorem v pochodu věčném krouží.

Motlitba

Na hory přijdeš-li zas, Bounaberdi, snít,
rač vlídně v údolí, kde stan můj stojí, zřít,
jej vidíš, bělá se, kde písku vlny dravé,

já volný jsem a chůd, z Káhiry Arab jsem,
a Alláh! křiknu-li, můj oř již tepe zem
a letí, pod víčky má uhlíky dva žhavé.

III.

Z listů podzimních

Mladé ženě

Bych, dítě, králem byl, věř dal bych svoji říš,
svůj vůz a žezlo, vše, svůj národ klečící,
své lázně z porfyru, svůj vínek, zlatou číš,
své lodě, oceán jež neobsáhne již,
za jediný tvůj pohled zářící!

A kdybych bohem byl, zem s vlnami i vzduch,
anděly s démony, můj řád jichž zkrušil vztek,
i chaos hluboký, kde života spí ruch,
i věčnost s prostorem a světy, nebes kruh —
za jediný tvůj polibek!

Trapistovi v Mailleraye

Tak, bratře můj, ta bouř tak zlá a divá byla
a vítr útočný, jenž dýchá, jehož síla
 nás od skal k skalám vrhá,
když přístav opustils, že chyt' tě křídlem, mocí
kol propast vyhloubil a vlny zbrázdil v noci,
 tam lodí tvou teď v bezdno trhá,

Že musils ze strachu před ztroskotem, prost dechu,
v plen bouři vydati, bys loď ulehčil, v spěchu
 a v kořist vlnám, v hoři
vše mládí rozkoše, svou volnost, fantazii
a lásku, rodinu, vše, ba i poezii
 za oběť zlému moři.

Že v posled pluješ sám na pramici své nahý,
kam proud tě unáší, však tichý, bez námahy,
 ať do kola se vlny rojí,
v své maje lodici, která se našich straní,
buzolu s plachtou jen do tmy a vichřic vání —
 jen Boha svého s duší svojí.

IV.

Ze zpěvů soumraku

Genius

Kdo velký, na chvíli můž poznat všechny ztráty,
svou slávu, vládu svou můž ztratit i trůn zlatý,
i vínek, jež mu berou smělí;
vše, ne však kouzlo své, jež velikosti je věno,
jímž čelo plálo mu až v nebe ohvězděno,
vždy jemu zbude genij celý.

Tak rovněž prapor když obklopí šarvátka,
co bylo cetkami z nachu a pozlátka,
co pestrá tříseň v hedváb tkáno,
to v kulí lijavci vše v cárách za chvíli
kus mizí po kusu a v prach se rozptýlí,
jak supa lačným zobcem sdráno.

Co na tom! Pokřikem a kroků, hlasů vřavou
a ohněm bojiště, kde rázem nad všech hlavou
se zmaru točí žernov zlý,
na tyči vysoko, na hrotu pluku sláva,
kde visel purpur dřív, jenž v cárech odlétává,
dál orel bronzový sám dlí.

Přání

Kéž byla by jen mnou tvá mysl naplněna!
Co čekáš u cesty již chůzí unavená,
na břehu jezera všetečným zrakům skryta,
co tvojí pod nohou dol kvetoucí se vlní,
jež v slunce východu mha purpurová plní,
jak váza, kadidlo v níž vonné v ohni kmitá.

Kéž vše, co vidíš zde, kéž pahorky a nivy,
kéž sladký keřů květ i povzdech jejich snivý,
zář, která v oknech zahoří,
kéž luhy zelené, k vsím stezka, jež se vine,
kéž příkop hluboký, v němž listí válem kyne,
jak vlny na moři;

Kéž zahrada i dům, kéž les i mrak, jež v dáli
před šípy poledne se tratí a v stín halí,
vše, co se chvěje tu, vše, co tu v jedné změti,
sněť s plody zralými, list suchý na haluzi,
i jeseň, zářím jež svou zahájila chůzi,
kéž vše, co leze tu a chodí, víří. letí:

Kéž sít' všech předmětů, jež jímá tě v svém reji,
strom, pod kterým teď sníš, jenž první uzel její,
ve lásky roznětí,
kéž země, vlna, list, co svítí, stíní, plane,
kéž dostane vše hlas a vše se duší stane
a moje jméno řekne ti!

V.

Ze září a stínů

Psáno na tabuli okna flamského

Ve starých městech rád mám zvonků nápěv hravý.
Ctná země, střežící svých otců dávné mravy.
Ó Flamsko, sever kde se zimomřivý zhřívá
na slunci kastilském a s jihem v souzvuk splývá,
hra tvoje zvonková když začne z nenadání,
mně zdá se, španělská že tanečnice sklání
se s výšin oblohy, zří z okna mračen smělá,
kde bránu vzduchovou si rázem otevřela,
jde tančíc na střechy, jež spí, na vížek hrot,
stříbrnou zástěru, jež plna sladkých not,
otvírá, probouzí vše omrzelé spáče,
a krůčky drobnými jak čilé ptáče skáče,
se chví jak v terči šíp, doznívá pomalu,
po schodech pružných jde vzdušného křišťálu,
a jako splašená tancujíc z nebe skočí,
až duch, ten hlídač, jenž je z uší stkán i z očí,
jak ona přichází, jde, vrací se a houpá,
naslouchá, po stupních jak její nožka stoupá.

Červnové noci

Za léta, když prch den, pláň celá kryta kvítím
dech vůně opojné rozlévá hojně v dáli,
ač zavřený mám zrak, ruch každý přece cítím,
snem dřímu na polo, ježž lehký závoj halí.

Jsou hvězdy čistější, stín sladší k nám se chýlí,
v dóm věčný poloden se neurčitý loudí;
a bledé svítání čekajíc na svou chvíli,
se zdá, po celou noc že krajem nebes bloudí.

* * *

Své plachty, lodníci, vy někdy rozvinete,
dnes třeba veselí, však častěj zasmušilí,
a při mdlém svitu hvězd svou cestou pohlédnete
na přístav, břeh neb tes, kam loď se větrem schýlí.

Vy závistníci soch podstavce rozhlodáte,
pět ptáci budete, vy větve v zeleň hnáti,
vy brány spadnete, jež břečťan za háv máte,
a zvony, na váš hlas vsi budou žít i spáti!

Měníce povahu dle různých lidí mravu
jak bludné pochodně vy chodci pospíšíte;
a v dumách budete dál kráčet skrze vřavu
a časem nad hroby se leckdy zamyslíte!

Vy duby vzrostete ve hloubi lesních mýtin
ve dálkách mlhavých, při jasném podvečeru,

vy vrby schylte se, u vlhavých sítin
se zhlížet budete ve močále a v šeru.

Cítíce křídla růst, se hnízda zatřesete!
cítíce osení, se brázdy rozvlníte,
své jiskry, krvavé pochodně, rozvrhnete,
jež jak duch zmámeny zavíří v chůzi hbité.

Vy hromy budete jak moře hlásat Boha,
vy zdroje živit svět, jež květen povyzlatí,
stín chmurný člověka zachytí vlna mnohá,
a člověk jako proud se budou dále brátí!

Věc, člověk, předmět, duch svou drahou půjde dále
za cílem, zákonem neb vášně svojí svodem,
ku dílu chmurnému svůj kámen přidá stále,
jež staví stvoření zde s celým lidským rodem.

Však duch můj jedině se s otcem světa snoubí,
jenž dává v žízni nám, ať v stínu nebo jasu,
své nebe, ohromnou tu urnu, z jejíž hloubi
klid možná čerpati a úkoj v každém času.

Verše

Tak jako v rybnících, jež dřímou v šeru lesů,
lze v duši nejedné zřít dvojí spolu v děsu:
tož nebe barvící ty vody bez zachvění
se všemi paprsky i s mraky, jež se mění,
i bahno v hluboku, dno, které stíny kryjí,
kde černá hád'ata se splítají a svíjí...

Básníkovi

Svůj život, druhu, skryj, však rozšiř ducha svého!
Chlum, na němž kvete směs trávníku rozličného,
sráz, na němž z daleka tlum mihá se koz bílý,
dol, nad nímž snětí krov se v husté změti chýlí,
jež plny ptačích hnízd a šeptů jsou a hlasů,
jež vichr prochvívá a odkud prsten jasů,
svit slunce, v duši tvou se zamihne a kmitá,
jak dukát vrhla by tam ruka roztržitá,
pár skal, jež sestavil sám Bůh do příkrých tesů,
by Echo lákaly, jež dřímá v hloubi lesů,
víc nemáš potřebí ku svému obývání,
zde, ať tvůj zpívá dům, se směje, pláče v lkání,
zde dlužno tobě žít, sem prchnout, zde cíl najít,
snad tajný poslat vzdech ku stržím, snít a bájit;
v tvé vnitřní myšlence, jež tebe rve a tíží,
ať život, ples i bol i každý čas se shlíží,
sám dobrý, bez rmutu a výčitky v tvé hluši
dej dětem srdce své a mrtvým svoji duši.
V tu dobu do světa ať letí nahodile
dle fantazie hry vážné i rozpustilé
v dál žhoucí za obzor, dál v blankytovou tůň
tvá píseň jásavá vždy plesném na výsluní.
Ať v městech hlučících, ať v tichu snívém polí,
ten si ji pro vázu a onen pro rty zvolí;
nech téci ji a všem ten křišťál živý, věčný,
vždy k Bohu tíhnoucí, v ten jícen nekonečný,
ať čista, průzračna v střed zúrodněných duchů
je proudem nesmírným snů, citů, dum a vzruchů,

jenž pochod slavnostní si sbírá, kol jak spěje,
tu vodu ze země, tu, co se z nebe leje!
Ty v stínu šťastný buď; v svém žití utajeném,
v svém klidu vznešeném a ctném a posvěceném
jak v zátiší tam žij, mystický mysliteli!
A poutník zádumčiv a dlouhou cestou zmdlelý,
když svede náhoda jej v žáru pod tvou střechu,
ať čerpá naděj tu a mír a svěžest, těchu,
ať střese mdlobu svou, zapomní nebezpečí,
ať pije z duše tvé a svoji bolest zlčí,
nevěda, že z týchž vod pro davy úkoj stéká.
Buď malý jako zdroj, buď veliký jak řeka.

Na kytaru

Pěl Gastibelza, ten muž s karabinou,
a k tomu hrál:

„Aj, zdali před lety s doňou Sabinou
se kdo tu znal?“

V rej, nebo již se Falů v soumrak noří,
ať zpíváte! —

Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate! —

Nu, Sabinu snad, seňoru mou sladkou,
znal některý?

Jí stará Maugrabina byla matkou
z Antaquery;

ve vřesku sovy z věže, jež se boří,
ji poznáte —

Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

V rej, kdož by darů, které člověk dává,
užít se bál?

Kdo viděl zrak i její ústa smavá,
zamyšlen stál; —

Snad kmetu s děckem, hlad je oba moří,
sou podáte! —

Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Vděk královny by zatemnila zcela
ta spanilost,

v živůtku černém v Toledě když spěla
přes starý most,
z dob Karla růženec šperk hrudi tvoří
výš vypjaté. —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Tu král, když za ní pohlíželi páni,
k bratrovci řek:
za pohled jeden, za vlas, za usmání,
za polibek,
dám Peru, infante, Španělsko k moři
přebohaté! —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Zda opravdu jsem miloval tu dámu,
již nevím dnes,
však vím, za pohled její beze klamu,
já bídný pes,
ať deset let mne v bagnu pouto moří
v kruh sepjaté —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Byl letní den, kol viděls všecko pláti,
se smát a hrát,
se sestrou v lázeň šla, se vykoupati,
tu plné vnaď
jsem lýtko viděl, jak je do vln noří,
tak kulaté —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Když jsem ji viděl — pastýř v onom času,
kam sahá kraj —
tu mnil jsem, že zřím Kleopatry krásu,
o níž jde báj,
že chytla Caesara své krásy zoří
v jho proklaté! —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

V rej vesničané! Stoupá z noci klína
tma nad horou...
vděk holubicí prodala Sabina
i lásku svou:
„Za prsten zlatý, Saldagno komoří,
mne zlíbáte!“ —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Na lávku sednu, mějte soucit s kmetem
ach, jsem již mdlým...
Nuž tedy, ano — prchla za hrabětem,
kam — což to vím?
do Cerdagny, kde cesta záhyb tvoří
do hornaté —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne pomate!

Já viděl, chýš mou opustila v spěchu,
to konec již...
kam v dlouhé chvíli mám jít pro útěchu,
mám hnus a tíž!

Ted', tulák, duší bloudím po pomoří,
ve pochvě nůž, —
Ten vítr, který vane od pohoří,
mne zmátl již!

VI.

Z kontemplací

Své dceři

Věz dítě, já se vzdávám s klidnou lící,
čiň jako já, žij ve ústraní;
snad šťastna? Ne! A nikdy vítězíci,
— leč v odříkání! —

Bud' sladká, dobrá, zbožné čelo zvedej
jak den, jenž nebi chce svým ohněm vlásti,
ty moje dítě, v blankyt očí hledej
svou duši klásti!

Zde není šťastných, vítězů zde není,
co hodinou zveš, zlomek jest a změna,
tot' samy stín jest, žití dráha v tmění
je z něho utvořena.

Svým losem znaveni jsou všickni tady,
z nich žádnému se štěstí nedostalo,
vše chybělo jim — vše to dohromady,
ó běda! je tak málo!

To málo každý dosáhnouti chvátá,
je hledá světem v touhy svojí vzplání,
tot' slovo, jméno, pohled, trocha zlata
a pousmání.

Bez lásky králům každá radost schází
a krůpěj vody chybí pouštím, dítě,

je člověk tůň, kde prázdno beze hrází
vždy otvírá se hbitě.

Viz myslitele, jež jsme zbožňovali,
viz reky, nad nás již svá vznesli čela,
jak jmény svými v obzor vždy nám vzpláli
a v leta naše stmělá!

Jak podobně nám pláli v celé době,
co záře lili v tmu, vše oslnili,
jen trochu stínu hledali pak v hrobě,
tam naposled se skryli!

I nebe, které zná vše naše hoře,
se soucitem se v marnost naši sklání,
svým pláčem porosí vše naše zoře
ve chvíli ranní!

Bůh osvěcuje nás ve každém kroku,
co žijeme, náš krok v jistotu řídí,
jest všemu zákon zde vryt ve hluboku
i v srdce lidí!

Ten zákon svatý, třeba se mu vzdáti,
jej tady slyš, jej stihneš, děcko,
nic nenávidět, všecko milovati,
litovat všecko!

Idyla

I byla zuta, byla prostovlasá
a bosonohá usedla si v síti,
já mnil, to víla, Bože, jaká krása!
i děl jsem: Nechceš se mnou v luhy jíti?

A vzhlédla na mne zrakem, který kráse
vždy zbude i když nad ní zvítězíme,
„Je měsíc lásky, pojd’,“ já děl k ní zase,
„jak tmí se stromy, jaká hloub v nich dříme!“

O trávu svoje nožky osušila,
a podruhé mne stih zrak její smělý,
ta sličná blouznilka se zamyslila...
Ó kterak ptáci v hloubi lesa pěli!

Jak břeh se chvěl jsa zlíbán vlnou jasnou,
když vyjdouc z rákosí přede mnou stála,
když viděl jsem ji divou, plachou, šťastnou,
přes oči vlasy, jak se jimi smála!

Stará píseň z mladých dnů

O Rose nesnil jsem tu chvíli,
ač s Rosou šel jsem v lesní tiš,
o všeličems my hovořili,
však o čem věru, nevím již.

Jak mramor byl jsem, beze vznětu
a roztržitě šel jsem dál,
o stromech mluvil jsem a květu.
Zrak její: Co dál? ptát se zdál.

Ve trávě hrály perly rosy,
keř skýtal stín svůj veliký,
já šel a poslouchal pět kosy
a Rosa opět slavíky.

Já šestnáct let byl, omrzelý
a ona dvacet, v očích jas;
slavíci Rosy krásu pěli,
mně vysmíval se kosů hlas.

Tu vztyčila se Rosa, zvedla
svou krásnou páž se chvějící
po zralém plodu, který zhlédla —
já nezřel rámě zářící.

Zdroj po mechu tu běžel svěží,
v samotu jeho šum a smích,
příroda v lásce kolem leží
dřímajíc v lesích hlubokých.

Šat zvedla Rosa nad punčošku,
střevíčky sňala, s klidem vším
vhroužila do vln jasných nožku —
já nožky sobě nepovším.

Já nevěděl jsem, co jí říci
a za ní musil v hvozdu se brát,
ji slyšel časem vzdychající,
ji zřel se časem usmívat.

Já viděl, jak se krásou skvěla
těch opouštěje hvozdu chlad.
— Nu, nemyslem víc na to, děla, —
Já myslím na to posavad.

Píseň

Ó nemáš-li mi nic co říci,
proč, jak mne zříš, jsi u mne hned?
Proč kouzelný máš úsměv v líci,
jenž by i králi hlavu splet?
Ó nemáš-li mi nic co říci,
proč, jak mne zříš, jsi u mne hned?

Nemáš-li se mnou nic co sdělit,
proč, jak jdeš kol, mi tiskneš dlaň,
sníc, kterak andělský sen vtělit,
jenž cestou oblétá ti skrář?
Nemáš-li se mnou nic co sdělit,
proč, jak jdeš kol, mi tiskneš dlaň?

Mám docela snad odtud jíti,
proč chodíš tady okolo?
Vždyť víš, tě zřít, musím se chvítí,
jsi ples můj i trud napolo;
když docela mám odsud jíti,
proč chodíš tady okolo?

Píseň

Jak pružnou třtinu já jsem tisk
tvůj útlý, štíhlý pás,
tvých ňader úběl šerem blysk,
ptačím se křídlem třás.

Nad námi nebe tmělo se,
my zřeli mřítí den.
Co v našich duších dělo se?
Ach, láska, láska jen!

Jak anděl závoj sundává,
ty hledíš na mne, zrak tvůj v tmách
je celá hvězdná záplava,
před kterou klesám v prach.

Nač myslili dva jezdci v lese

Jak černá byla noc a kterak les byl tmavý!
Mně Herman po boku jel zrovna jak stín mhavý,
trysk našich koní hřměl, kam Bůh sám chtěl,
kol mračna hnala se jak mramorové lomy,
a hvězdy lítaly skrz větve mezi stromy
jak roj ohnivých včel.

Já pln jsem lítosti a utrpením zlomen,
duch slabý Hermanův jest skepsí prázdnou zhromen,
já pln jsem lítosti. Ó spěte, lásky mé!
A jak jsme pustinou dál v trysku uháněli,
děl druh: O hrobech sním, které se otevřely!
a já děl: Na hroby já myslím zamčené!

On hledí dopředu, zpět obracím se v stínu
a koně cválali dál tryskem přes mýtinu,
zvon z dálky, po větru, zněl zvukem ztlumeným,
On děl: Já o těch sním, jež trudný život znavil,
kdo žijí, zápasí. — A já mu na to pravil:
O těch, jichž není více, sním.

Fontány zpívaly. Co fontány jen pěly?
A duby šeptaly. Čím šeptý jejich zněly?
jak staří soudruzi, kde kol se pohnuly.
Děl přítel: Žijící tak málo v říši tu vkročí,
víc očí pláče tu a víc tu slzí očí
a Běda! já jsem děl, však jiné usnuly!

A Herman začal zas. Je velkou bēdou žití.
Víc mrtví netrpí. Jsou šťastní a já kvítí
jich hrobů závidím, kam listí své hvozd strás,
neb noc ta hladí je hvězd sladkých září z vejší
a nebe svítící jich duše ukonejší
v jich hrobech v jeden ráz!

A já děl: Umlkni! Nad taji chvěj se všemi!
Ti mrtví pod námi hluboko leží v zemi,
ti mrtví, srdce jsou, ti drazí v mládí dnech,
to svatý anděl tvůj, to otec, tvoje máti,
svým hořkým sarkasmem je nemať, nech je spáti,
vždyť musí slyšeti náš hovor jako v snech!

Dětství

I pělo dítě, matka v loži mřela
v stín čelo chýlíc, smutně krásný zjev,
ve mraku nad postelí smrt již bděla,
já chrapot slyšel ten i tento zpěv.

U okna pělo pětileté dítě,
to her a smíchů vřava nemalá,
v tom křiku, který zněl již na úsvitě,
co po celou noc matka kašlala.

Pod dlažbu klášterní šla matka spáti
a zase dítě slyšíš pějící...
Plod bolesti je. Bůh nenechá ji zráti
na příliš ještě slabé větvi.

Quia pulvis es

Ti jdou a oni zůstávají,
pod chmurnou vichřicí, v níž staré hlasy lkají,
rod lidský i prach cest, vše mizí v děsu.
Týž chmurný vítr vlá, kde stín nás halí tmavý,
přes všechny lidské hlavy,
přes všechny listy lesů.

Dí k těm, kdo pryč jdou, zbylí:
Ach, bědní, smrtelní, v stín vaše skrání se chýlí!
Ach, nelze slyšet vaše hlasy lkáti!
Víc neuzříte zem, ni nebe, stromy, hory,
v noc klesnete a pod mramory
půjdete všichni spáti!

Dí jdoucí k těm, kdo zbudou:
Co vaše? nic! Jen slzy svědčit budou,
vám sláva, štěstí, čest, jsou slova šálící,
Říš pravou mrtvým jen Bůh dává s všemi divy,
jste fantomy vy, živí,
a vskutku my jsme žijící!

Psáno pod krucifix

Sem, kteří pláčete, on Bůh a také kvílí,
sem, kteří trpíte, ó pojd'te, on vše hojí,
sem, již se chvějete, on úsměvem vše zkojí,
sem, kdo spěcháte v dál, on v každé dlí tu chvíli.

Bůh

Kdys jednou pochmurný, prorocký, velký kmet,
jenž na Pathmu snil, Jan,
na stěně propasti jenž hrůzy slova čet,
sám děsem zchvřen a sklán,

Děl k orlu: Příšero, mne chyt' a vzhůru nes,
chci Boha viděti! —
Byl orel poslušen a brány do nebes
již jsou jim vzápětí.

Zřel místo bezjmenné, jež v úzkosti se chví,
proletěl anděl sám,
že Bůh tak velký jest, vždy proto se jen tmí,
stín jeho leží tam!

Bůh

(jiný překlad)

Kdys ten kmet pochmurný, ten prorok, nadšeně
jenž na Pathmu žil v snění,
čet slova příšerná propasti na stěně
a zamyslíl se v chvění.

A k orlu svému děl: Ó příšero, mne vznes,
já Jehovu chci zřítí! —
A orel poslechnul a létli do nebes
a stáli. Jan moh dlíti.

Kraj viděl bez jména, kam ani anděla
se neodváží noha
a byla samý stín ta místnost setmělá
od velikosti Boha!

Náboženství

Byl večer v děsném klidu, v stín splývala zem širá.

Druh děl mi: Kde tvá bible, rci jaká tvoje víra.

mluv, jsi sám obrem sobě?

A nejsou-li pěn vločky, hra větrů tvoje rýmy,

tvá sloka louč když není, jež vysílá jen dýmy

v tu spoustu popela v Nic, v mdlobě?

A nejsi-li jen duše, již v propast rvou zlé boje,

rci kde tvé ciborium, rci, hostie kde tvoje,

kde zdroj, zkad piješ smělý? —

Já mlčel. On děl: Snílku, jenž lidstvo k zoři vodíš,

do chrámu modliti se, já vím, ty sotva chodíš...

My pospolu jsme lesy jeli.

Já pravil: Ted' se modlím! On: V kterém chrámu ale?

Rci, jaký kněz mši slouží, k němuž zíráš, dále

kde oltář, před nímž v touze

tvá duše kleká, pověz, kde že máš zpovědníka?

Můj kostel volný azur a co se kněze týká...

V tom v nebes bílé prouze

Jak obrovitá hostie se zvedal velký měsíc.

Jilm, cedr, borovice, se chvělo vše, se děsíc,

vlk, orel, co zrak stíhá;

ten ukázav nad zemí, jež ve stíny se hrouží,

já děl jsem k němu: Klekni! Mši sám Bůh nyní slou-

ží —

hled', hostii ted' zdvihá!

* * *

Rybáři zaplavit, jenž cestou svou šel dál,
já hroznou potvůrku do svojí dlaně vzal;
to pochmurný byl zjev, vln obyčejný tvor,
být větší, hydra byl, být menší a byl škvor.
Jak stín byl bez tvaru, jak Bůh bez jména byl,
svá ústa otvíral, z škeble své vystoupil,
by po mě sáhnout moh, ba kousnouti mě chtěl;
Bůh v knize řádů svých se na něj rozpomněl,
on měl své místo mít, byť chmurné v tvorů sboru
a jak mne kousnout chtěl, my octnuli se v sporu,
zub jeho prsty mé, které se hlodu bály,
jen hledal, rybář však za okraj zašel skály;
jak zmizel, krab mne bod, já soucitem jsa hnán
děl k němu: Ubohý, buď navždy požehnán!
A já ho odhodil do víru mořských vln,
by oceánu řek, jenž věčných hněvů pln,
jenž křtitelnicí jest, kam vždy se slunce vrací,
že člověk potvoře zlo vždycky dobrem splácí.

15. února 1843

Jdi s tím, kdo má tě rád a budiž šťastna v něm,
bud' jeho pokladem tak jakos naším byla,
z rodiny v rodinu, jdi jako dobrá víla,
nám tady nudu nech a štěstí s sebou vem!

Tam touží po tobě, zde zadržet tě chcem.
Dci, choti, anděle! — Za dvojí metou spěj.
Nám zanech lítost jen a naději jim dej,
se slzou odejdi a tam vstup s úsměvem!

Mé dvě dcery

V sousvětlí večera, jenž k zemi klesá snící,
ta rovna labuti, ta druhá holubici
a krásné obě dvě a v plné mládí zdobě,
si starší ku mladší usedly sestry obě
na prahu zahrady a nad jich mladou hlavou
trš karafiátů se změtí stvolů hravou
ve váze z mramoru se třásl větru dechem,
tu stanul bez hnutí, k nim tu se klonil spěchem
a ve stínu se třás a na kraj vázy skanul,
jak chumáč motýlů by v úžasu zde stanul.

Veni, vidi, vixi

Já věru dosti žil, v svých ježto bolestech
jda, rámě nenajdu, mně ku pomoci spěti,
když sotva dovedu, se usmáti hrám dětí
a potěšiti se ve květných záhonech;

když mohu na jaře, kdy přírodě Bůh strojí
kvas lásky, státi sám a bez radosti snu,
když v chvíli žijí tu, kdy člověk prchá dnu
a cítí smutek jen, jenž ze všeho se rojí;

když jasnou naději jsem duše pohrobil;
když v tomto počasí, kde voní všechny růže,
má dcero, tobě blíž chci v stín se stulit úže,
když srdce mrtvé jest — já věru dosti žil!

Co moh jsem na zemi, já dostál jistě všemu.
Má brázda? — Tady jest! Mé snopy? — Tady jsou!
já dojatější víc a s tváří úsměvnou
žil vzpřímen, nakloněn jen trochu k taje lemu.

Já dělal, co jsem zmoh, já sloužil, kmet se stal,
já viděl, strasti mé jak smáli se, ó hrůzo!
jak záští předmětem se stalas, moje múzo,
neb mnoho trpěl jsem a mnoho pracoval!

V tom bahnu pozemském, kde vzletem každý klesl,
bez nářku krvácel jsem, padal v útoky,
bled, dumný. vysílen, lidskými otroky,
řetězy věčného já člunek svůj jsem nesl.

Ted' pouze na polo můj zrak se k světlu snul,
já neobrátím se, když slyším jméno svoje,
jsem plný úžasu a nudy, plný boje,
jak ten, kdo ráno vstal, noc celou neusnul.

V mé hnout se lenosti, je pro mne velká svízeľ,
co zlobě, závisti dnes ještě říci mám?
Ó Pane, otevři mi brány nočním tmám,
zkaď abych odešel a pro vždy odtud zmizel!

Andělům, již nás nevidí

Ty, chodče, kdo jsi, já tě znám,
ač duch jsi a stín mlhavý,
bez věku jsi a pohlaví?
— Jsem tvoje matka, pospíchám!

Ty, jejíž křídlo svítí v šeř,
a oko něhy, lásky zdroje,
kdo ty jsi? Já jsem sestra tvoje!
— A ty zas kdo jsi? — Tvoje dceř!

— Kdo ty jsi, chodče? Ona jsem,
k níž řek jsi: Mou bud', bud'me šťastni!
a ty? Já jsem tvou duší vlastní...
Ó skryj mne, noci, v klínu svém!

Klepaje na jedny dveře

Já ztratil otce, matku svou,
mé s nimi první dítě sní
a umíráček přírodou
mi celou zní.

Já mezi dvěma bratry spal,
tři ptáci, jeden smích a ples,
los místo kolébky mi dal
dvě rakve dnes.

I tebe, dcero, ztratil jsem,
má pýcho, kterou v každý čas
i z rakve nad mým osudem
se lil jen jas.

Já stoupal v svit, šel dolů v tmách,
zřel stín i nebe plné hvězd,
já poznal popel, poznal nach,
co lepší jest.

Já poznal vášní peřeje,
já poznal chmurné lásky sny,
zřel prchat křídla naděje
a větry, dny.

Ted' nad hlavou mám supů sbor,
na práci své škleb rouhání,
prach na noze a v srdci chor,
trn na skrání.

Ted' šat můj děr má na tisíc,
mé dumné oko slzí tíž,
však na svědomí nemám nic —
otevř se, hrobe, již!

Večer

Ve chvílích nočních přemýšlel jsem, Pane,
na místa osamělá sed jsem jako děd,
na pustých vrcholcích, kde ticho vane,
kde ty sám dlíš jen, v myšlenkách jsem sed.

A naslouchal jsem drsným skřekům ptáků
a chvět se viděl bledou květinu,
strom plačící se nořit v roušky mraku
a zoru třást se noci ve klínu.

Já viděl večer, jak se plání plíží,
tlum černých stínů táhna bez ruchu,
já patřil se skal, jež se v srážech níží,
jak moře v noc se tmí a ve vzduchu.

Já v sosnách měsíc děsný zřel, on mihnul
se chvílemi a srdce v úzkosti
mně zdálo se, že přírodu jsem stihnul,
jak děsem chví se vůči věčnosti!

Večer

(jiný překlad)

Já o všem přemýšlel ve chvílích noci ztmělých,
já v dumách zasedl si jako snící děd;
na srázy pustých hor, na místech osamělých,
kam člověk nevstoupí, kde zří jen Boha sled!

Já sýčka úpěti jsem slyšel v lesů klínu,
já bledou květinu zřel chvět se ve trávě,
strom rosných slzí pln se nořit z mračen stínu
a jitro třásti se nad obzor mlhavě.

Já stíny příšerné jsem viděl, jak se plazí
a táhnou planinou, se vlečou bez ruchu,
jak v noci zachvívá se moře beze hrází
jsem viděl z tesů skal v dál patře do vzduchu.

Já měsíc příšerný zřel vstávat ve sosnách,
já svědek, cítil jsem chvílemi v úzkosti,
ký netušený děs, ký odpor a ký strach
můž schvátit přírodu před tváří věčnosti!

VII.

Z pokut

On se smál

Pan Viktor Hugo uveřejnil v Bruselu knihu s názvem „Napoleon maličký“, která obsahuje nejhnusnější pomluvy prince-prezidenta. Vypravuje se, že jednoho dne v posledním týdnu přinesl jeden úředník knížku do Saint-Cloudu. Když ji uzel Louis-Napoleon, vzal ji, prohlížel, pak obrátiv se k osobám jej obkličujícím, řekl ukazuje pamflet: „Hleďte, pánové, Napoleon maličký od Viktora Huga velikého.“
— *Journaux Elyséens, srpen 1852*

Ah, podlý ničemo, ty přestaneš již výt!
Svým děsným zločinem byls ještě celý zpit!
V tvém bídném triumfu, tak smutný, rychlý byl,
já chyt tě, tabulku jsem na tvé čelo vbil
a zatím co teď dav se sbíhá, v smíchu víří,
co moje pokuta tě váže ku pranýři,
že tyčíš bradu svou z obojku železného,
soud dějin vedle mne rve knoflík z šatu tvého
a tvoje rameno hle, obnažuje již,
nám hloupě směješ se a: „Nic necítím!“ díš,
co smích tvůj vesele nad mojí jménem jásá,
já držím žhavou tyč, kouř vidím tvého masa.

Včely pláště císařského

Óh, vy, jimž jesti plesem práce
a kořistí jen dchnoucí sladce
van nebes, vůně, jež má květ,
před prosincem jež utíkáte
a z květů ambru vybíráte,
abyste lidem daly med.

Jak nevěsty na snuby skryté,
jež čistou rosu popíjíte
z liliového poupěte,
vy dcery světla, v let se dejte,
ó včely k prospěchu se mějte
a z toho pláště slétněte!

Ó vyřítte se bojovnice,
vy ušlechtilé pracovnice,
jež povinnost jste, jež jste ctnost,
vy křídla zlatá, žhavé střely,
na bídáka se slet'te, včely
a rcete: Zač tvá ničemnost?

Ty kletý, máš nás? V révy loubí,
jež zdivo chatek lidských vroubí,
úl náš se tiskne v chatek vlýs,
my jasným blankytem se nesem,
se v růžích otevřených třesem,
jak po rtech Platonových kdys.

Co z bahna jest, zpět v bahno splývá,
za Tiberem spěj, kde se skrývá,
za Karlem devátým se dej,
na purpur, jenž se s krví bratří,
havrani s Montfauconu patří,
nes Hymettu včel zlatý rej!

Tam všecky pospíchejte v plese,
ať stydí se lid, jenž se třese,
oslepte taškáře, ať v tmách
se octne, obkliďte jej dravě,
ať mouchami je zahrán hravě,
když lidé mají před ním strach.

Píseň

Vy stezky plné svěží trávy,
ó břehy, lesy bujných kštíc,
proč ticho na všem, smutek tmavý?
— Jenž chodil k nám, nechodí víc!

Proč nikdo v oknech večer, z rána?
Proč bez kvítí je pustý sad?
Ó dome, kde máš svého pána?
— Já nevím, jinde mešká snad.

Pse, hlídej dobře! — Marný svízel,
dům prázdný stojí dlouho již.
Proč pláčeš dítě? — Táta zmizel;
a ženo ty? — Mně chybí muž.

Kam odešli? — V stín, jenž hrob všeho.
Z vás, vlny, jaký kvil se zdvih,
z kad jdete? — Z bagna pochmurného.
Co přinášíte? — Rakve jich!

VIII.

Z legendy věků

Cid a hrom

Když v Generalif vstoupil rek proslavený Cid,
šel přímo za svým cílem, jen jeho meč se kmit
a děsný kalif Ogrul, jenž nenáviděn všemi,
se skácel mrtvý na zem. S černými zornicemi,
a s pěstí z bronzu, srdcem, v němž jarý oheň plál,
a s duší ctnou Cid čacký kalifa v hlavu t'al,
z paláce vyšel potom se zadumaným čelem;
tu před tím vrahem, který byl rovněž spasitelem,
jak před zázrakem každý se chvěl a odstupoval.
Tu objevil se Mehmet, kmet, který redigoval
záhadné komentáře svatého Alkoránu
a v noci který zvedal zrak po Aldebaranu,
jak zvyk pozdravil Cida a pravil v mžiku tom
„Kdos tebe potkal, Cide?“

Cid pravil: „Ano, hrom!“

— Já vím to, já jej viděl, dí doktor na to v spěchu,
já mluvil s ním, když vstoup jsem na minaretu
střechu
ku modlitbě, tu skloněn hrom do ucha mi pravil:
Bol lidu probudil mne, bych tyrana jej zbavil,
na zlého vladaře jsem z nebe stoupit chtěl.
V tom vidím, že jde Cid sem a tak jsem odešel.

Ferdousi

Já Ferdousiho kdysi znal jsem z Mazoru;
jak o plamen by žhavý zloupil auroru,
z ní chochol udělal si, jenž mu z čela vlál,
že králům bez úhony on se podobal.
Červený turban nosil, rubín zřels v něm plát,
a městem chodil vždycky jsa oděn ve šarlat.

Tu po desíti letech v černém hávu zřel
jsem kráčet jej a děl jsem: „Vždycky nachem skvěl
se oblek tvůj, v němžs chodil hrdý na ulici.
Ó pane, zářný kdys, proč truchlý jsi a snící?
ted' černý nosíš háv, jak stín by v něm se třás...”

— To tím, on odpověděl, od těch dob jsem zhas! —

IX.
Z děsného roku

Na valech pařížských před nocí

Byl západ bílý, východ se však stmíval,
jak z kostnic jakés rameno by vstalo,
na sloupech večera, jenž dumný splýval,
by katafalk a rubáše dva vzpjalo.

Noc jako vězení se uzavřela,
pták svůj kvil mísil mezi záchvěv keře,
já šel, co v mrak má zřítelnice zřela,
byl západ meč, jenž plný krve v šeře.

A mně se zdálo hrozném o souboji,
bůh s netvorem jejž svedl, rovni sobě,
a řek bys hrozný meč to po zlém boji
a krvavý spad z nebe v této době.

X.

Z celé lyry

To já jsem!

To já jsem! Skály břehy kol
i zdroje prchající v trávě!
I vánky, s listím tajný bol
jež sdílíte si šepotavě!

Vy hnízda, jimiž zvučí ples,
vy sněti, kam pták slétne v snění,
vy kapky, jichž spád v sluje kles,
tam zvuče jako políbení!

Vy pole, kde zní slavíka
romance dojemná a stinná,
vy hory, s vlnou rybníka
kde hymna hvozdů uhasíná!

Vy louky, kde zní touhy zvěst,
v svém, lese, otevři se klínu!
Ten, jehož duše lyra jest,
přichází s vámi zpívat v stínu!

Sloky

Ba nevím, jakou lepší měl bych práci,
než pod stromy snít, v nichž se doupnák ztrácí;
slyš, vozy jedou kol, jich osa skřípá kdes.

Když k řece děvčata se chodí mýti,
mou píseň ráda večer slyší zníti;
tam proto zůstanu, kde tmí se šerý les.

Neb stráž mi květů dá, kam zrak se stáčí,
a v stínu viděti, jak lítají, mi stačí,
mé písně do srdcí a ptáci do nebes.

Tanečníci

Ó tanečnice slyš: Bůh, jemuž tak se chtělo,
že zoru spanilou, tvé krásné stvořil čelo,
na vše, co štěstí jest, co dítě blahem svítí,
on vlastní rukou svou zavěsil, co se třpytí,
co přeludů má báj a skutečnost čím plesá,
pozlátko na tvůj šat a hvězdu na nebesa!

Odkaz

Víš, co Bůh dítěti, jež zrodilo se, praví,
když jeho tichý zrak se otvírá v náš den?
Ach, uč se trpěti a myslit v osud tmavý,
ztrať svoji nevinnost, však získej lásku jen!

Tot' všeho tajemství, a dělej, co chceš tady,
za dílem nejlepším vždy hana přikvačí,
tvůj každý krok je pád a zem je plna zrady
a všady vládne hřích — však láska postačí.

Jen lásku ze všeho hled' holubice míti
po cestě klopotné, kde zmar se snoubí tmám,
vlast naše, nebesa, mohou se otevřítí,
však musíš vstoupit v dvou, zkad vyšels druhdy sám.

Stáří

Kmet denně v hlubším probouzí se stínu.
On zorou každou bližší svému zhynu,
 neb uzel, lidské žití,
se volní hlodán okřídlenou duší,
ta, spoutaný pták, svobodu jenž tuší,
 rve denně na své niti.

Ó bílé čelo, kam noc velká padá!
Mři, tvůj hlas hasne, slábne údů vláda,
 zrak v menší obzor zírá
a hasne — to můj osud i všech věru...
Tak v ulici se řadou v podvečeru
 za oknem okno uzavírá.

Na Guernsey

Ty skály pomořské děs mají jako něhu,
zde moře, nebe jest, sráz pro všechno, co v běhu,
ruch tmavý, chvílemi jenž zní jak hymna štěstí,
a trpělivost s ním, tíž nekonečna nésti,
a v hrdé poušti té, již děsný řád směr dává,
cit: perut' roste ti a duch se orlem stává.

* * *

V tu chvíli, kdy se slunce skrývá,
kdy večer v lesích bloudím sám,
v snech duše snící, sama, divá,
se zděšen vzdávám lesním tmám;

Kdy u dubu se v snění hřížím,
knih nechám, jež jsem stokrát čet,
přes nohu druhou nohu zkřížím,
víc neslyším, jen hledím vpřed;

Vy díte: Sní! Co mu to nedá?
Ach, ano sním a vidím stín,
v němž hvězda ideál se zvedá
a kol mne vstává ze hlubin.

Tím v tělo noci, jež vše maří
zářící světlo přede mnou,
zřím, blížiti se k mojí tváři
tak mnohou bytost tajemnou!

Já vidím zjevy z říše bájí,
to hlasy, tvary, vzdechy jsou,
svět, v kterém naděje se tají,
jejž nazýváme vzpomínkou!

Já ve tmavý se prostor řítím,
jenž otvírá se smyslům mým,
já pronikati tmou se cítím,
já otce svého, matku zřím!

Já anděla zřím, leť kol spěchem,
tos ty, má dcero, uhaslá,
já nevím, jakým cizím dechem
se duše sladce zahřála!

To tím, ať hvozd se kolem klene,
ať klidný strop, ať jas, ať mrak,
že stíny mrtvých neviděné
svůj na mne upírají zrak!

* * *

Dnem bloudím propasti a mořem dum
bled, slova slyším kol,
jež děla zděšená Sybila z Cum,
na Pathmu apoštol.

Prchaje před bouří v noc vkročím mlhovou,
jíž nikdo neprošel,
mám propast pod nohou, mám blesky nad hlavou,
dí: Šílenec to, žel!

Co zatím vichřice, zdá chvílemi se smát
a vzdychat potom zas,
s lanovým korábů, jak v lyře začne hrát,
z vln chmurný vstoupá hlas.

Já, na nějž zármutek, zášť, stáří, větrů klam
se snesly v těžkých tmách,
svou cestou dále jdu a jiným zanechám,
by měli strach!

XI.
Ze čtyř větrů
ducha

Před bojem

Když byl jsem ještě mladík bledý, snivý
a odcházel v ten osudný boj divý,
kde přede mnou již mnohý klesnul v řeži,
tu Múza, v jejíž zraku kouzlo leží,
mi děla: Cid když v boje kráčel vřavu
pro vlast a boha, věrný cti a právu,
byl řádně vyzbrojen, měl Cid ten hbitý
dvě přilby, oštěpy dva a dva štíty,
by mohl vyměnit zbraň v boji smělém,
pak tasil meč a stal se archandělem.
Rci, jakou zbroj máš reku, mučedníku,
co oblečeš? Zda skrýváš v pasu dýku?
Rci, s jakým mečem hřmít chceš v boje vřavu?
— Mám záští k zlobě a mám lásku k právu,
jsem lepší, Múzo, než on zbrojen zbraní.
A tvé dva štíty? — Hněv a pohrdání.

Pomluva

Nečistá pomluva, jíž kamenují nás,
jíž každý snadno věří,
jen tkne se povrchu, však čistý srdce jas,
klid jeho nerozčeří.

K dnu duše strhne ji tam ve tmách hnijící
hned zmizí, rozplyne se
a mír a naděje a láska zářící
se povrchem zas nese.

A víra, tiché sny zas brzy stoupají
i upřímnost v ta zřídla
a v ducha zátiší jak druhdy koupají
svá sněhobílá křídla.

Urážka hlupáka necht' v srdce bezchmurné
necht' v jezera lesk sáhne,
je tmavým pozadím té pláně azurné,
kde labutí roj táhne.

Krásné ženy

Sonet do alba

Jim píšem sonety, jež projdou časem,
jim ruku líbáme, již dát nám ráčí,
a s nimi v kostel, s nimi se v les kráčí
a vzdychá se nad líčkem jich a vlasem.

Ples, jejich triumf, sál, jim sotva stačí
a v jejich žert a smích lze slyšet s žasem
co hoboje a flétny k tanci pláčí,
jak štěbetají nejněžnějším hlasem:

„Vše síla jest a k čemu chudým chleba?
Je válka svatá s špalkem kata, třeba
je vězení víc o školy míně péčí;

jak Paříž hne se, ven se všemi děly!“
Ty holubičky vedou také řeči,
že kosti mrtvých by se nad tím chvěly!

Ave dea, moriturus te salutat

Paní Juditě Gauthierové

Smrt s krásou jesti dvojí a hluboká báje,
v nich tolik azuru i stínů, že bys řek,
to sestry dvě jsou, plny obě téhož taje
a stejně úrodných a děsných myšlenek.

Ó ženy, hlasy, oči, vlas, jenž zlatem hraje
neb tmí se, žijte, mějte lásku, půvab, vděk,
ó ptáci zářící chmurného žití háje,
ó perly, velké moře, jež v svůj mísí jek!

Náš úděl, Judito, se spolu dobře snáší,
až ku podivu vidět tvář mou vedle vaší;
jsou božskou strží vašich očí záry.

Já cítím propast hvězd, že v duši mám;
jsme oba nebe sousedi, madame,
to tím, že krásná jste a já že starý.

Královna Victorie¹

Ó ženo pochmurná, až bez království, říše
ty staneš před Bohem, před bytostí, jež dýše
a stále živa jest, on potom řekne k tobě:
Kdo bylas na světě?

— Ty, chvějící se v mdlobě,
jak větrem uschlá sněť: Já královna jsem byla!
— Zda ženou byla jsi?

— Ó Bože, šťastna žila
a krásná, vítězná jsem v loktech svého muže,
já štěstí měla, moc, vše hvězdy a vše růže
a, dítě v ruce, jsem pradávné žezlo zvedla.

— Zde žezlo neplatí! Tys žena, co jsi předla,
co tobě v prachu lid se kořil s bledou lící,
cos předla, odpověz?

— Ach, provaz k šibenici!

¹ 24. listopadu 1867.

Včera byli pověšeni v Manchesteru tři feniové Lardin, Alten a Gould. *V. H.*

XII.
Z umění
býti dědečkem

Odlétlým duším

Ty duše, jež voláš zpět,
mé srdce, nepřijdou k nám,
co zdržuje as jich let,
že zůstávají tam?

V zářících sférách, kde
v paprscích azur skvělý,
jsou šťastnější než zde,
kde rádi jsme je měli?

Ó jak jsme šťastně žili!
Blíž Saint Leu měli jsme dům,
jak sličné květy tam byly,
ký azur, lesů šum!

My probíhali louky,
bloudili listím ve hvozdech
a sbírali jsme brouky
ve slunci na starých zdech,

Ký smích tu hlaholící,
jež slýchal kdysi Ráj,
my vždy si měli co říci,
týž starý známý taj.

Já vyprávěl vše staré báje,
my šťastní byli a jak.
Náš hlasný pokřik zněl v háje
když mih se kolem nás pták!

Z legendy věků

Epopej lva

Zpěv I.

Bohatýr

Lev jednou uchvátil do tlamy svojí dítě;
však neublížil mu, v les odnesl je hbitě,
v les, máť jež zdrojů, hnízd, je odnes v hlubinu,
tak jako utrhnem na jaře květinu.

Proč, sám to nevěděl, ba nekousnul je ani,
bud' ze soucitu snad anebo z pohrdání;
jsou lvi již takoví, ty velkodušné šelmy.
Leč ubohý ten princ tím v sluji trpěl velmi;
ta byla skalnatá, vždy drsným zněla hlasem,
zde chvěl se, trávou živ a syrovým jen masem,
žil mrtvý napolo a ve úzkosti stále.
To svěží hošík byl, princ sousedního krále,
mlád, deset roků stár, zrak žhnul mu silou jarou.
Král dcerku ještě měl, dva roky teprv starou;
tak stalo se, že kmet, jenž stárnul, v úzkosti
o syna dědice se trápil v starosti,
jak vyrvati jej lvu; ba krajina kol celá,
jež více přede lvem než o prince se chvěla,
zle byla vzbouřená.

Bohatýr tudy spěje,
se zastaví a dí: Co se to zde jen děje?
Tu zvěděl příhodu a k lva se stočil skrýši.
Strž byla, slunce kam jen hlednouc v lesní tíši
po špičkách pronikne a tam v hluboké díře

tes majíc za polštář se krylo divé zvíře.
Les kol byl hluboký, kde močál u věnec
se splítal se stíny, víc drátů nemá klec.
Hvozd věru nádherný, kde taký sídlil pán,
v čest Irmensula stál tam menhir zbudován,
hvozd houštím Bretaně byl podoben tak zcela,
a jeho na konci ohromná hora čněla,
z těch jedna vrcholů, jež obzor objímají,
a tam se v granitu lva příšerná skrýš tají
s pochmurným okolím v odvěkých buků plášti.
Ty strže dokola, na odvěť měst všech zášti,
jsou přísnou hradbou všem. Kol chodcům děly: Jděte!
a duby šeptaly: Zde úkryt lva, ten ctěte!

* * *

V ten palác pochmurný bohatýr klidně vstoupil;
síní byla jevištěm, kde lev rval, vraždil, loupil,
moc hrůzy zjevná tu a strach, beznaděj, hoře,
stín vlád tu ponurý jak na královském dvoře;
tříšť kostí na zemi, že pán tu bydlí, děla,
jenž nouze netrpí; ve stropě díra zela,
hrom snad ji vyrazil, to okno v šeru skal,
tou světlo dralo se jen mlžné, jas v němž tál,
moh září orlu být, však sýčkovi byl nocí,
leč celkem světla dost, co stačí také moci
Vše jinak nádherné, neb lze si domysleti,
že zvíře královské spí v loži uschlých snětí,
že nemá potřebí krajkových záclon kolem,
že časem pívá krev, leč čistý zdroj též dolem,
že nemá lokaje, ni číše, korbele.

Sem vstoupil bohatýr, on zbroj měl na těle
od hlavy ku patám.

* * *

Rozhléd se slují divou,
zřel královského lva, jenž nejskvostnější hřívou
byl kdysi ozdoben, toť byla šelma, snící,
zrak měla hluboký, neb kdo jen může říci,
zda hvozdů potvory jich nejsou velekněží?
Na tlapách mohutných s ostrými spáry leží,
je děsný, těžko bys jej ve rozpaky sved.
Postoupil bohatýr, však ne tak příliš vpřed,
krok jeho zvučný byl a chochol jeho rudý.
V brlohu královském kol ticho bylo všudy.
Lev zcela pohroužen byl v svoje zadumání,
o vstupu cizince nemaje ani zdání.
Tak rovněž Theseus když vstoupil v Hadu nivy,
zřel práce Sisyfa i Avernu proud divý
a stanul v jeskyni, jak tato byla, v skále.
Leč k reku našemu povinnost děla: Dále!
On vytasil svůj meč, a v mžiku tom lev vstal
a děsnou hlavu svou, jak jemně moh jen, vzpjal.

A pravil bohatýr: „Bud', šelmo krutá, zdráva!
Tvá skrýš v svých útrobách zde dítě přechovává;
kam tady do kola se hrouží oko moje,
já dítě nevidím, však urvu je, nech boje,
my proto přáteli dál dobře můžem býti.
Ty nechceš? Pak jsem lev jak ty a musíš mřít!
Co tvoje teplá krev se tady kouřit bude,
své dítě obejmě král otec, v záři rudé
to zora dosvědčí, jak vzplá nad vršky stromů!“

A lev děl zamyšlen „Ne, nevěřím já tomu!“

* * *

A na to bohatýr couv o krok. Hlasem hromu
děl vytasiv svůj meč: „Hled', sire, sebe dbáti!“
Tu bylo vidět lva, taj děsný, jen se smáti.
Smích lva jest strašlivý. I začal zápas divý,
jak mezi obry jen, byl hrozný, krve chtivý,
z těch, které v Indii se v džunglích odbývají.
Rek meč svůj napřáhl a šelma spáry v taji,
šlo tělem k tělu to, lev tlamu plnou pěny
se jal drát člověka, jenž celý ozbrojený.
Rek náš byl statečný a lev byl dravý zase,
lev drtil reka v ráz a hýřil v jeho mase:
pod žhoucím spárem svým jej drtil mocný lev,
že ocel, železo, vše bylo krev a krev,
pod zbrojí rytíře šat krev a krev jen smáčí,
jak dítě ostružin když plody prsty tlačí,
a pak po kuse kus lev z přilby, z reka hávu
jen kosti vybírá ve hojném krve splavu,
že velký bohatýr byl těstem jen a blátem
pod těžkým brněním, ve krunýři svém spjatém.
Lev bohatýra zhltl. Do klínu tvrdých skal
skrál složil kosmatou a jakoby nic spal.

Zpěv II.

Poustevník

Pak přišel poustevník.

Ke sluji kráčel v tichu,
stár, chvěl se, v ruce kříž a provaz na svém břichu,

vstoup, bohatýra zřel, tříšť kostí; jak se díval,
lev probudil se v tom a pokojně si zíval.
Pak oči otevřel a cítil jakýs dech,
pak mnicha kutnu zřel a provaz na bedrech
a černou kapuci, v které byl člověk skryt.
I počal zívati, jen zubů cenil třpyt,
pak povstal vznešený řka, jak když skřípne brána:
„Co chceš tu?“

— „Krále chci.“

— „Jakého?“

— „Prince, pána!“

„To dítě? Králem jej vy lidé nazýváte?“
Poustevník úctu vzdal. „Co proti králi máte?
Proč vzal jste dítě to?“

— „Já nudou jsem se trávil,
by za dnů deštivých byl druh můj a mne bavil!“
— „Vrat' dítě!“

— „Nevrátím!“

— „Což chceš je sežrat snad?
Co počítí chceš s ním?“

— „Náhodou nemám hlad.“
— „Na otce myslí jen, žal, jímž jej zahrneš.“
— „Mně lvici, matku mou, zabili lidé též!“
— „Však otec pán jest, král, jak ty jsi!“

— „Ne tak zcela,
když mluví, člověk jest, — já lev, krajina celá
ví o tom, slyšíc mne.“

— „On syna ztratí věru!“
— „To možná, ale král má ještě mladší dceru.“
— „To málo pro krále.“

— „Mou tady rodinou
je pouze skála ta s tou hvozdů hlubinou
a blesk, jenž náhodou se nad mou hlavou kmitne,

mně stačí —“

— „Srdce tvé tak nebud' bezsoucité,
bud' dobrý, milostiv, to velikost je, vrať děcko!“ —
— „Já neznám milosti, mně smutkem je zde všecko.“
— „Chceš nebe? Úpis dám ti v ráj, jen po něm sáhni,
sám Bůh ti otevře...“

— „Hlupáčku, starý, táhni!“

A poustevník táh pryč.

Zpěv III.

Honba a noc

Lev zůstal sám v svém snění,
jak šelmy bývají, byl plný zapomnění
a usnul. Přišla noc a brzy měsíc vzplál,
z menhiru před slují strašidlo udělal,
z rybníka rubáš stkal, lží byla stezka polem,
a černá krajina snem nevýslovným kolem.
A nic se nehnulo v tom brlohu, jenž ztmělý,
jen hvězdy posvátné k západu drahou spěly,
pod drnem krtek spal a cvrček v trávě svojí,
a velký oddech lva se klidně v celek pojí,
a spala pokojně zvěř všecka v širém lese.
Tu náhle křik a shon, zvuk rohů sem se nese,
to smečka štvaných psů, směs mužů v honbě lité,
že lesy ohlasem jsou náhle jako zpité,
že vila v zdroji svém, to slyšíc, jen se chvěje.
To trouby divý třesk, jenž krajinou dál spěje,
tím pln tu každý stín, zdroj, hora, luh v svém snění,
vše překvapilo v ráz to divé burácení.
Houšť celá zaplála tím skřekem a tou směsí,
v tu smečku míchaly se povely a děsy,

psi vyli, za plenem se hnali, černé stíny
se mihly, strašidla, a vpadly do mýtiny.
To ruch byl, vítězně jenž pokračoval v půtku,
to byla armáda, to vojsko bylo vskutku,
jež vyslal otec, král, by osvobodil syna,
by prince zachránil. Strom chvěl se tu i třtina.
Lva kůži krvavou chtěl zoufalý král míti.
Ze stínu jakého se taká vřava niti?
Ze strany člověka neb zvěře? — Těžká nouze!
Bůh ví, vše číslo jest a on jest součet pouze.
Vojáci mezi tím již dobře večeřeli.
Zbroj měli výbornou jak meče, píky, střely,
a hodně bylo jich a měli kapitána.
Z nich byla nejedním zlá bitva prodělána,
a byli stateční a znali boje vřavu.
Lev slyšel pokřik jich sem hřmíti v celém davu,
jen trochu otevřel svou chmurnou zřítelnici,
na skálu složil pak svou hrdou hlavu snící
a pouze ocasem svým velkým tloukl tiše.

A venku bouřil dav kol němé velké skrýše,
tam z davu četného křik burácí a hlučí,
jak much kol pavouka se zástup shrne, bzučí,
jak vůkol medvěda, jenž chycen, úl včel celý.
Legie myslivců se honby chtivé chvěly
a již se řadili do bojovného šiku.
Lva znali postavu a věděli, že v mžiku
sníst umí hrdinu jak ořech zlouskne dítě,
že větší tygra jest, jenž vraždí lstí a skrytě,
před jeho pohledem že orel sklopí zor;
tož války pravidly již začli v klínu hor
houšť kolem obléhat, topory začli kácet,
by mohli šikem jít, i staré duby zvracet.

Na svoje tětiny již střelci kladli střely.
Pak ztichli, aby krok potvory uslyšeli
po listí uvadlém, až zráčí se lvu jíti;
psi dobře cvičení své zadrželi vytí,
šli mlčky před střelci, jen otvírali tlamy.
Sta žhavých pochodní v tmě šlehlo houštinami
a dlouhý jejich žeh a chvějný jejich jas
nad sněhu vývraty se větrem nočním třás.
Tak přesně řízena ta honba byla celá.
Skrz větve pralesa skrýš lva jak jícen zela,
jak hmota beztvárná ve stínech starých lesů,
však nemá, zející a plná hrůzy, děsu
a plná snů o hon se nestarala ani.
Kouř aspoň vychází, kde krb v svém hárá plání,
zní zvony na poplach, když město obleženo.
Bez hnutí vojáci, vše stálo ohromeno,
tak na lva čekali ve spjatém těsně šiku,
ten na své kuši pěst, ten v svojí dlani píku,
klid vanul děsivý kol epické té skrýše.
Cos neznámého jen psi povídali tiše.
Děs, který ve stínu se chmurném zmlklý halí,
víc leká nežli bouř, jež rozpoutá se z dále.
Však pro lva přišli sem, tož statečně zde stáli,
ač třásl jimi strach, to vidět, co si přáli.
Teď vzpjaty smolnice, trysk rudý ohně nach,
a sluje zející v tmách osvěcen byl práh,
vzdech stromy projel, ty zde němí svědci byly,
a nyní celý šik, hlav tisíc, vpřed se chýlí,
v tom šelma vyšla ven, klid strašný v tváři zpupné.

* * *

A již viděli lva.

Vše bylo nedostupné,
jak scéna změněna, kol stromy růst se zdály,
a reci největší se třásli, ano báli.
Pak zazněl šumný svist, již v první řadě byli,
na královského lva v ráz střelci vystřelili.
Vír šípů drtil lva, leč poklidně stál on,
jak Ossa v bouři se nehne ni Pelion.
Jen sraštil svoji srst a klidný, vážný zas
těch šípů většinu si z hřívý zvolna strás.
Tvor jiný, kdyby jej déšť takých zasáh střel,
na prvním výstřelu by věru dosti měl,
neb v útěk by se dal. Krev zbarvila lvu hřbet,
však na voj díval se, krok neudělal zpět,
a v tomto okolí tak žas těch mužů kruh,
že ptal se, zdali to je potvora či bůh?
Psi němí krčili se pod oštěpů stráži.
V tom lev ten nádherný své sluje na zápraží,
v tom tichu močálů a hvozdů rozlehlých,
v té spící tišině svůj mohutný hlas zdvih,
řev spustil ohromný, z těch černých, velkých řevů,
jež více lekají než božství hlas v svém hněvu,
při nichž i spící hrom se vzbudí, děs ho jímá,
že ptá se v oblacích: „Kdo dole tak tam hřímá?“

Tím ukončeno vše. Již na útěk se dal
voj celý, mlhu tak odnáší vichr v dál.
Do světa uhlů čtyř se rozptýlili všicci
tím strašným zařváním, sprostí i náčelníci
neb nadlidského cos, na místě tomto zdálo
se utvářeti zde, co z hněvu kosmu vstalo,
a v cvalu, po čtyřech a v trysku, poskoku

vše zniklo, co lev řval: „Než tisíc otroků
víc zmůže volný lev, to vězte hvozdy tmavy!“

* * *

Řev mají potvory a sopky proudy lávy,
a výbuch takový, jenž k nebi tryskne v hřmění
zas brzy postačí ku jejich utišení;
ba lvi jsou klidnější než bozi, v dávném čase,
když světem Olymp vlád v své moci a v svém jase,
děl Herkul: „Kdybychom ku svoji kratochvíli
tak jednou pro vždycky lvy všechny poškrtili.“
Lvi odpověděli. „Herkula ušetřeme!“
Však lev náš soumraku byl syn, a v zlosti němé
dál zůstal pochmurný, byl z těch, jež hněv dál stíní
a kteří uklidnit se, jsou tvrdošíjní, líní,
byl z těch, jež příšerný hněv dlouho ovládá.
A zvíře spáti chce, když slunce zapadá,
on s plazivými psy nic neměl společné.
Však zaskočen být lstí, přec bylo zbytečné!
Tak urážeti hvozď, lva v hloubi srdce bolí.
I vystoup na horu, se vztyčil na vrcholy,
a začal řvát zas ve prostor beze hrází,
jak svoje obilí rozsévač v dálku hází,
řev protahoval, král až v městě svém jej slyšel.
„Ty králi, zbaběle mne obléhat jsi přišel.
Já neublížil, věř, ni za mák tvému děcku,
však díím ti přes prostor a řeč svou splním všecku,
že zítra ráno hned do města přijdu hbitě,
jak zora zaplane, přinesu živé dítě,
před tvými lokaji a celým dvorem tvým,
v tvém vlastním paláci že syna tvého sním!“

Noc přešla. V travinách dál tekla zřídla v šeře,
a mraky bloudily dál nebem ve nádheře.

A z rána druhý den se toto v městě stalo:

Poušť náhlá v ruchu všem, vše pobíhalo, řvalo,
a vklouzlo v domy své, děs chyt vše příšerný,
neb ulicemi sám lev kráčel nádherný.

Zpěv IV.

Zora

Po sklepích rozptýlil se poděšený lid.
Ni muže na valech a na ulicích zřít,
a brány dokořán po celém městě stály,
neb tyto šelmy jsou jak bozi, děs je halí
a divná příšernost, že každý prchne spíše.
Jak chmurná hradiště jsou valné jejich skrýše
a skoro rouhavé a hloupé zdá se býti,
když na potulkách jsou, jim cestu zastaviti.
K paláci, s kopulí jenž zlatou k nebi čněl,
lev krokem pomalým a zamyšlený šel,
šíp mnohý v srsti se mu od včerejška třese,
tak rány toporů též kůra dobře snese,
však strom nezajde tím. Tak zamyšlen a němý
ni střelce neviděl, dál kráčel ulicemi,
lid za okny se třás, jej nechal jít, kam chtěl,
lev kráčel pokojně a v tlamě svojí měl
princátko omdlelé. — Ó děsné, chmurné ráno!
Je také princátko člověkem malým? Ano!
Ve tmách kdes po tichu štkal nad ním soucit: svatý,
a mezi zuby lva, jenž kráčel chundelatý,

bled hošík visel mu ve tlamě z každé strany,
byl omdlel, posavad na těle neměl rány.
Tak s tlamou zacpanou lev musil dál se bráti,
a to jej hlodalo, že nemoh z hloubi řváti,
to šelmě nudou jest. Klid jeho děsný byl,
že v očích plameny mu větší rozsvítil.
A nikde ve oknech, ve dveřích ani luku,
snad každý myslil si, že nejistou má ruku,
jež míříc na šelmu ne dosti ostražitě
by chybila se lva a mohla zabít dítě.

* * *

Jak slíbil přes prostor, lev městem kráčel dál,
neb jako žalářem on městem probíhal;
šel přímo k paláci, děs lidský nechtěl zřít,
jen hledal někoho, ježž možno oslovit;
i brána dokořán jak třtina větrem hnána
se chvěla. — Ticho kol ni sluhy tu, ni pána.

* * *

Pro syna v zármutku ač byl pak rovněž král,
žít chtěl jak ostatní a skryl se, neb se bál,
a myslil, nutný jest ku poddaných svých štěstí.
Necht' šelma divoká, upřímná také jesti,
a nemá ráda strach; lev zahanben se cítil,
tím, že tak velký jest, kde člověk v prach se řítí,
řek v noci, duší lvů je noc, „já sním to dítě,
neb otec bídák jest!“ Nádvoří prošel hbitě
pak bloudil chodbami a pod zlatými stropy
zřel trůn, však prázdný byl, po nikom nikde stopy,
zřel jizby v zelené a v žluté barvě plály

a v nachu, židle však ty ve všech prázdné stály
ze sálu do sálu vše bylo skvostů plné.
Lev hledal ku žrádlu si místo pohodlné,
neh hlad měl najednou lev zastavil se rovně
v své cestě.

U parku, jenž v květu, ve alkovně
tvor útlý, maličký v peřinách ležel hebce,
byl ve všech útěku opuštěn ve kolébce,
byl ukolébán snem a slunce ve záplavě,
jež loubím kmitalo ted' probudil se právě.
To malá dceruška, to krále druhé dítě,
zde nahá ležela a začla okamžitě
si v tichu zpívati, jak u dětí zvyk bývá,
neb když vše zmlkne kol, dál dítě ještě zpívá.

Ten hlásek čarovný, svěžejší než jest lyra,
ten ret, jenž s úsměvem se pouze otevírá,
ten anděl v peřinkách a v hračkách snící tiše,
jak v hnízdě pro ptáka, v jesličkách pro Ježíše,
ty modré oči dvě tak jasem rajským vlahé,
ten krček, nožka ta, to břicho — všecko nahé,
ta výheň bělosti, v níž nenašel bys chmuru,
ten paprsk v podjaří, ten úsměv na azuru,
ta nebes lilie na šeré zemi zkvetlá,
to dítě zářilo víc nežli zora světlá:
to všecko viděl lev, to kouzlo, něhu, jas
jak vstoupil v alkovnu, kde každý trám se třás.
Nad stůl, jenž hraček pln, do pestrého jich davu
lev vztyčil pojednou příšernou svoji hlavu,
leb děsné potvory a přísnou hlavu krále,
tím hroznější že lup svůj držel v tlamě stále.
Tu dítě vykřiklo: „Můj bratře, bratře milý!“
se vzpjal v postýlce, trs růží v světle bílý,

jež v zlato tkalo ji a teplým svitem hřálo,
na obra pralesů se klidně zadívalo;
i Tyfon, Briareus by couvli v pohled ten.
Kdož ví v těch hlavičkách co děje se to jen?
Nad kraj své postýlky tu vztyčila se bílá
a různým prstíkem té šelmě pohrozila.
A tu do kolébky v hedvábu krajek sítě
lev hochu položil k ní vedle ostražitě,
jak matka sklání se, tak měkce složil jej,
řka: „Zde máš bratříčka, na, jen se nehněvej!“

* * *

Jaroslav Vrchlický

Nové překlady z Victora Huga

Edice Odborná literatura
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 22. 11. 2017

ISBN 978-80-7587-376-7 (epub)
ISBN 978-80-7587-377-4 (pdf)
ISBN 978-80-7587-378-1 (prc)
ISBN 978-80-7587-379-8 (html)